

sine dubio singulari Dei gratia. Nam paulo post quam A
coram pontifice peccatorum confessionem egisset, ablata restituisset, ab astantibus veniam petivisset, filiumque Henricum adhuc quinquennem, ab electoribus tunc presentibus regem constitutum, Romanæque Ecclesiæ commendatum, Victori pontifici obtulisset, magno Dei beneficio per eundem animam suam Deo obtulit, cum annis octodecim in imperio regnasset. Agnes, Augusta, mater puerum quidem religiose educare cœpit; sed cum ex ephebis excessisset, abstractus a matre, factus est hostis Romanæ Ecclesiæ, cujus beneficio, per Victorem Romanum, regnum Germaniæ consecutus fuerat. Anno sequente, ex Germania in Urbem reversus, **excommunicavit** Trasimundum comitem Theatinum, qui legatos Constantinopoli redeuntes spoliaverat. Hujus temporibus, magno totius Germanorum Ecclesiæ beneficio, sanctus Anno in cathedra Coloniensi collocatur archiepiscopus; qui Henrico imperatori, a quo graviter exagitabatur, propterea quod libere eum reprehenderet, futurum obitum prædixit. Defunctus est Victor papa Florentiæ, anno Christi 1037, die 28 Julii, cum sedisset annos duos, menses tres, et dies quindecim: sepultus est loco eodem quo obierat. Cessavit episcopatus, auctore Lamberto, a vigesima octava Julii ad secundam Augusti per dies quinque.

NOTITIA DIPLOMATICA.

(JAFFE, *Regesta pontificum Romanorum*, pag. 379.)

Sigillo quod, Gattula teste, Victoris bulla 18 im- B
pressum in plumbo exhibet, hoc dictum continetur :
TU PRO ME NAVEM LIQUISTI, SUSCIPE CLAVEM.

Episcoporum cardinaliumque sedis Romanæ sub-
scriptiones, quæ superiorum pontificum bullis non
sunt nisi rarissime appositæ, jam frequentius addi
sub Victore II coeptæ sunt; in cujus tabulis legun-
tur :

Bonifacius, Albanensis episcopus

*Humbertus, dictus cardinalis et episcopus S. eccle-
siæ Silvæ Candidæ.*

Hildebrandus, S. E. R. subdiaconus.

Fridericus, cardinalis S. Chrysogoni.

Scriptæ bullæ sunt per manum :

Gregorii notarii et scrinarii S. R. E.†

Datae per manum :

Hildebrandi S. R. E. cardinalis subdiaconi

*Hildebrandi S. R. E. subdiaconi, vice Hermannii
apost. sed. archicancellarii (num. 7) cancellarii
et bibliothecarii S. Sed. apost. Hermannii Colô-
niensis archiepiscopi (5).*

Friderici S. R. E. cancellarii.

*Aribonis diaconi vice Annonis archicancellarii S.
R. E., Coloniensis archiepiscopi.*

Aribonis diaconi.

VICTORIS II PAPÆ

EPISTOLÆ ET DIPLOMATA PONTIFICIA.

I.

*Privilegium Victoris papæ II ad sanctum Hugonem
abbatem Cluniacensem, cui confirmat omnia mo-
nasteria, bona et jura cœnobio Cluniacensi concessa.*

(Anno 1055.)

[*Bullar. Cluniac.* pag. 13.]

Victor episcopus, servus servorum Dei dilectis-
simo filio Hugoni abbati monasterii quod dicitur
Cluniacum in honore beatorum apostolorum Petri
et Pauli consecratum, in comitatu Matisconensi situm,
et per te cunctis successoribus tuis abbatibus in
perpetuum.

Desiderium quod religiosorum præpositorum et san-
ctorum locorum stabilitate permanere monstratur
sine aliqua est Deo auctore dilatione perficiendum. Et
quoties in suæ utilitatis commo- lum nostrum assen-

C

sum et solitæ apostolicæ auctoritatis exposcitur
præsidium, ultro benignitatis intuitu nos convenit
subvenire, et ratum pro integra securitate solidare,
ut, ex hoc nobis quoque potissimum præmium a
conditore omnium Deo in sidereis arcibus conscri-
batur. Et ideo quia postulasti a nobis ut præfatum
monasterium apostolicæ auctoritatis serie munire-
mus, et omnia ejus pertinentia perenni jure ibidem
inviolabiliter permanendo confirmarem, et absque
omni jugo seu ditione cujuscunque personæ constabi-
litate nostri privilegii pagina corroboremus. Propter-
ea tuis flexi precibus per hujus nostræ auctoritatis
privilegium statuentes, decernimus ut cuncta hæc
et monasteria ad supradictum Cluniense cœnobium
pertinentia quæ ab aliquibus fidelissimis Christianis

regibus, episcopis, ducibus, seu principibus eidem loco concessa sunt, et ab antecessoribus tuis abbatibus acquisita sunt, Bernone videlicet, Odone atque Aymardo, et beatæ recordationis sancto Maiolo et sancto Odilone prædecessoribus tuis, vel quæcunque ad eundem locum pertinere videntur, absque ullius contradictione cum magna securitate quietus debeas possidere, et per te universi successores tui in perpetuum. Hoc est ipsum Cluniense cœnobium a potentissimo olim duce Willelmo in pago Matisconensi fundatum, cum omnibus rebus in circuitu ejusdem loci et in aliis regionibus positis ad ipsum locum pertinentibus. In comitatu videlicet Matisconensi cellam in honore sancti Martini sacratam, ecclesiam quoque juxta positam in honore sancti Joannis dedicatam; villas etiam Covinias cum ecclesia; Solestriacum villam cum ecclesia; Escutiolas cum ecclesia; Galliniacum cum ecclesia; Rufiacum cum ecclesia; Masilias cum ecclesia; Clairmanum, Barjeserenam villam; Curtilias villam; Petroniacum; Arpasiocum; Darboniacum; Besurniacum ecclesia Sanctæ Columbæ; Vitreziam; Burguliensem villam; ecclesiam Sancti Laurentii; Castrum; Lurdonum; Blanuscum; villam nomine Cottam; monasterium etiam quod vocatur Catus Locus cum omnibus ad se pertinentibus; ecclesiam Sancti Victoris cum omnibus quæ ibi aspicere videntur; cellam quoque in honore Sancti Victoris cum omnibus suis appendiciis; ecclesias etiam et terras quæ juxta illam sunt, pro quibus data est quondam ecclesia Sancti Gengulfi; Eguirandam quoque curtem cum ecclesia Sancti Andreae apostoli, et cum aliis ecclesiis et omnibus suis appendiciis; omnes quoque ecclesias et terras, seu omnia quæ supradictus locus videtur habere in jam dicto comitatu. In comitatu vero Cabilonensi cellam de Bellomonte in honore sanctæ Mariæ constructam, cum omnibus quæ ad ipsam aspicere videntur; curtem etiam vocabulo Juliacum cum ecclesiis et terris eidem loco quondam ab episcopo Manasse collatis, et omnes ecclesias et terras, et quæcunque supradictus locus videtur habere in jam dicto comitatu; ecclesiam Sancti Gengulfi cum suis appendiciis vel pertinentiis. In episcopatu vero Augustodunensi cellam Ojadellis constructam in honore sanctæ Dei Genitricis cum omnibus suis appendiciis; illas etiam ecclesias et terras quas Teotardus clericus contulit jam dicto Cluniensi cœnobio. Confirmamus autem et corroboramus nostra apostolica auctoritate illam convenientiam quam fecit domnus Walterius Augustodunensis Ecclesiæ episcopus de monasterio quod dicitur Magabrense ad suam ecclesiam pertinente cum omnibus ad ipsum pertinentibus: Marciniacum cum omnibus suis pertinentiis, sicut frater tuus Gaufridus sancto Petro et tibi dedit. Ecclesiam de Varenis sicut Artaldus dedit cum omnibus suis pertinentiis; omnesque ecclesias, et terras, et quæcunque supra dictus locus Cluniacus videtur habere in jam dicto episcopatu. In territorio vero Divionensi curtem Giu-

riacum cum omnibus suis pertinentiis: cellam sanctorum martyrum Cosmæ et Damiani, et monasterium Sancti Marcelli cum omnibus suis pertinentiis in suburbio Cabilonensi. In comitatu quoque Arvernensi Silviniacum monasterium, ubi tui prædecessores sanctus Maiolus et sanctus Odilo requiescunt cum omnibus ad eum pertinentibus. Et cellam quæ vocatur Firmitas cum omnibus ad eundem locum pertinentibus. Cellam quoque quæ vocatur Scuriolas. Ecclesiam etiam in honore sancti Sulpicii dicatam in villa quæ dicitur Langiacus. Et cellulam quæ vocatur ad Boseum in honore sancti Petri consecratam. Curtem etiam quam vocant in Frigido Monte. Monasterium quoque quod dicitur Rivis, consecratum in honore sanctæ Dei Genitricis, cum curte Lipciaco et cum omnibus suis appendiciis. Ecclesiam quæ vocatur Marengum cum aliis terris eidem monasterio ab Eustorgio nobilissimo viro traditis. Cellulam quoque juxta positam, in ipso comitatu sitam, in honore sanctæ Dei Genitricis sacratam, quæ vocatur ad Montes. Monasterium autem Celcinianense cum ecclesiis, villis et terris, Carniacum videlicet, Burnunculum, Abolnium, Ginniacum, Cardonecum, et cum omnibus ecclesiis et terris ad ipsum Celcinianense monasterium pertinentibus. Cellam quoque in ipso comitatu sitam, ubi requiescit sanctus Florus, quam tradidit supradicto loco Eustorgius clericus, cum omnibus ad eam pertinentibus. Mansiones quoque in Brivatensi vico pertinentes ad supradictum locum; monasterium etiam quod dicitur Volta in honore sanctæ crucis, consecratum, sicut prædecessor tuus Odilo in prædio parentum suorum construxit cum omnibus suis pertinentiis. Cellam etiam Reliacum cum curte et omnibus ad eum pertinentibus; cellam etiam in honore sanctæ Mariæ consecratam, quæ vocatur ad Pentem. Omnes quoque ecclesias et terras, seu quæcunque videtur supradictus locus Cluniacus possidere in jam dicto comitatu. In episcopatu etiam Nivernensi cellam quæ dicitur Sancti Reveriani cum omnibus suis pertinentiis. Ecclesiam etiam quæ dicitur Superciaco, quam Frotimundus dedit cum omnibus suis pertinentiis. In episcopatu etiam Vivariensi cellam Mizoscum cum omnibus quæ ibi aspicunt. Cellam de Rumpono monte; cellam ad Fontes; cellam Rioms cum omnibus quæ habere videtur supradictus locus Cluniacus in jam dicto episcopatu. In episcopatu Uticensi monasterium in honore sancti Petri et sancti Saturnini dicatum, super ripam Rhodani situm, cum castro Colonellas et curte Tullela, cum omnibus ad se pertinentibus ex utraque parte fluminis. In Trecassino episcopatu cellam in honore sancti Amandi constructam. In episcopatu Arausico cellam in Podio Odoleno. Monasterium in honore sancti Pantaleonis constructam, cum omnibus pertinentibus ad eum. In Vapicensi episcopatu cellam in honore sancti Andreae constructam jam dicto Cluniacensi cœnobio concessam a Rigaudo clerico cum omnibus suis appendiciis. Ganagobienense quoque monasterium et

curtem Valenciolam; et omnia quæ videtur supra dictus locus Cluniacus tenere, et quod debet habere, videlicet de quibus rebus habet donationem et descriptionem; atque de villa et castro Sarrianis, et de omnibus quæ in patria quæ vocatur Provincia, habet. In Valensinensi episcopatu hoc quod videtur habere Cluniensis locus in villa quæ dicitur Ales, et in Montesio. Monasterium Sancti Marcelli quod dicitur ad Salcetum cum omnibus appendiciis vel pertinentiis suis, et omnia quæ videtur habere ipse locus in illo episcopatu. In episcopatu Viennensi monasterium quod vocatur Taderniacum, cum cella quæ dicitur Causella, et villa quæ vocatur Bracost, et villa quæ dicitur Insula, cum omnibus ecclesiis, villis et terris quæ videtur habere jam dictus locus in nominato episcopatu. In episcopatu Lugdunensi cellam beatæ Mariæ quæ dicitur Taluzatis. Cellam Poliacum, et cellulam Arthedunum; cellam quoque Ambertensem cum ecclesiis, villis, et terris ad ipsam pertinentibus. Cellam quoque Saviniacum, et curtem Ambariacum, et ecclesias Sancti Andreoli, et ecclesiam quæ vocatur Adoratorium; curtem de Romanis, cellam Cavariacum; cellulam Luviniacum; villam Tusciacum. Omnes quoque ecclesias, villas et terras quæ Wichardus moriens eidem loco Cluniensi contulit, cum omnibus quæ videtur [tenere] supradictus locus in jam dicto episcopatu. Monasterium vero Pejerniacum ab Adeleide imperatrice Augusta constructum, et a Conrado rege, et filio suo Rodulpho rege eidem Cluniensi cœnobio, per præcepta regalia traditum, cum omnibus quæ videtur habere in Burgundia, et cum omnibus quæ ipsi monasterio in Alsatia dederunt imperatores Augusti Ottonis. Monasterium quod dicitur Romanum cum omnibus ad se pertinentibus jam dicto Cluniensi cœnobio, et tibi tuisque successoribus habere concedimus in perpetuum. Confirmamus et corroboramus etiam nostra apostolica auctoritate illam convenientiam quam fecit dominus Hugo Genevensis Ecclesiæ episcopus, laudante et consentiente Rodulpho rege et domina Adeleide imperatrice de ecclesia Sancti Victoris martyris, cum omnibus ad ipsam pertinentibus. Hæc omnia supra scripta loca et monasteria cum cellis, ecclesiis, curtibus, villis, villulis, servis et ancillis, silvis, vineis, campis, pratis, aquis, aquarumve decursibus, et omnibus terris cultis et incultis ad supradictas potestates pertinentibus, ipsi loco Cluniensi, tibi que et tuis successoribus per hujus nostri privilegii auctoritatem tenenda et possidenda concedimus in perpetuum: ita ut nullus dux, neque episcopus, neque aliquis princeps, neque quælibet magna parvaque persona de præfatis omnibus rebus et decimis, quæ inibi pertinere videntur, audeat molestare, vel inquietare. Necnon sub divini iudicii promulgatione et forte contestatione, confirmatione et anathematis interdictione corroborantes decernimus, ut nullus episcopus, seu quilibet sacerdotum in eodem venerabili cœnobio pro aliqua ordinatione, seu consecratione ecclesiæ, presbyterorum vel dia-

conorum, missarumque celebratione, nisi ab abbate ejusdem loci invitatus fuerit, venire ad agendum præsumat; sed liceat monachis ipsius loci cujuscunque voluerint ordinationis gradum suscipere ubicunque tibi tuisque successoribus placuerit. Abbates namque qui consecrandi erunt de ipsa congregatione cum consilio fratrum communiter eligantur, et ad eos consecrandos quemcunque voluerint episcopum advocent. Quascunque vero terras nunc tenes, et quas tu tuisque successores acquirere poteritis, in perpetuum possidendas concedimus vobis. Si quis autem temerario ausu (quod fieri non credimus), contra hujus nostræ apostolicæ confirmationis seriem venire aut agere tentaverit, sciat se domini nostri apostolorum principis Petri anathematis vinculo innotatum, et cum diabolo ejusque atrocissimis pompis, atque cum Juda traditore Domini et Salvatoris nostri Jesu Christi in æternum ignem concremandum, simulque in voraginem tartareumque chaos demersum cum impiis delendum. Qui vero custos et observator hujus nostri privilegii extiterit, benedictionis gratiam et vitam æternam a Domino consequatur. Bene valete.

Datum in Idus Junias per manus Hildebrandi cardinalis subdiaconi sanctæ apostolicæ sedis, anno primo domni Victoris secundi papæ, indictione nona.

II.

Victor II canonicos Ferrarienses tuendos suscipi eorumque bona confirmat.

(Anno 1055.)

[UGHELLI, *Italia sacra*, II, 533.]

VICTOR episcopus, servus servorum Dei, GERARDO archipresbytero, et LEONI archidiacono, reliquisque canonicis S. Ferrariensis Ecclesiæ suisque successoribus, in perpetuum.

Si justis servorum Dei petitionibus satisfecerimus, procul dubio apostolica præcepta servamus. Quapropter inclinati precibus vestris, filii clarissimi, confirmamus atque corroboramus vobis, vestrisque successoribus canonicis, quicquid per paginam concessionis et confirmationis juste acquisistis, vel acquisituri estis, ut quieti et securi ab omni læsione permanere valeatis. Desiderio itaque ac petitioni vestræ, ut diximus, inclinati, vos, vestrosque successores sub nostræ apost. defensionis munimine suscipimus, et bona omnia, quæ juste habet, vel habitura est ipsa canonica, videlicet villam, quæ dicitur Quartisana, et fundum contra Padum, et locum Cuculi, et caput Redæ, Baniolo, et Wartiacum, et fundum Pecorile, et cætera quæ jam dictæ ecclesiæ ad partem canonicorum pertinent, villas, terras, vineas, prata, agros cultos et incultos, aquas, aquarumque decursus, piscationes, venationes, seu molendina, servos, et ancillas, aldiones et aldianas, seu cunctas res mobiles et immobiles quæ dici et nominari possunt, seu quicquid tenent, possident, habent tam de parte ecclesiæ, quam de suis, suorumque parentum ha-

reditate, vel alias acquisitum per aliqua chartarum munimina, juxta eam etiam videlicet rationem, ut nullus injuriam residentibus super terras ipsorum canonicorum, colonis, colonabus facere præsumat, nec ipsos jam dictos distringere, aut molestare audeat de cunctis facultatibus eorum sine voluntate et consensu ipsius ecclesiæ præsumat, præcepta confirmationis corroborare dignemur. et sub nostra defensione duodecim homines ipsius civitatis recipere, qui eos navigio ducent, quocumque usus eorum canonicorum fuerit, sine omni pretio. Quorum dignis postulationibus consentientes, prout juste et legaliter possumus, confirmamus, et corroboramus hæc omnia, quæ supra leguntur, ut quiete et pacifice tenere ac possidere valeant quæ supra leguntur, omnium hominum contradictione remota. Præcipientes igitur jubemus ut nullus dux, marchio, archiepiscopus, episcopus, comes et vicecomes, nullaque magna, vel parva persona, de cunctis prænominatis rebus, tam de ecclesiasticis quam de suis, eos molestat, sive in placito eos conturbet, vel colonos, vel colonas distringere, seu aliquam publicam functionem solvere cogat. Quod qui temerario ausu fecerit, nisi infra quadraginta dierum spatium emendaverit, anathematis vinculo obligetur, et a liminibus S. Ecclesiæ alienetur usque ad dignam satisfactionem. Qui vero custos hujus nostræ sanctionis exstiterit, benedictionem et gratiam omnipotentis Dei, et B. Petri apostolorum principis, et nostram habeat, et in futuro æternam retributionem percipiat. Amen, amen.

Locus † sigilli.

Bene valete.

Dat. vi Kal. Julii, anno 1055, per manum Hildebrandi S. R. E. card. subdiaconi, Victoris papæ II anno I, indict. viii.

III

Victoris II papæ privilegium pro ecclesia Bononiensi.
(Anno 1055.)

[SAVIOLI, *Annali Bolognesi*, I, II, Append., p. 92.]

VICTOR episcopus, servus servorum Dei, PETRO archipresbytero reliquisque canonicis regulariter viventibus sanctæ Bononiensis ecclesiæ suisque successoribus in perpetuum.

Si justis servorum Dei petitionibus satisfecerimus, procul dubio apostolica præcepta servamus. Quapropter inclinati precibus Adelfredi, ejusdem Ecclesiæ episcopi, vestrisque, filii charissimi, confirmamus atque roboramus, vobis vestrisque successoribus, canonico jure viventibus, quidquid per paginam concessionis et confirmationis juste ab eo vel ab aliis acquisivistis sive acquisituri estis, ut quieti et securi ab omni læsione permanere valeatis. Desiderio itaque atque rogatione prænotati episcopi, petitione quoque vestra, ut, diximus, inclinati, vos vestrosque successores sub nostræ apostolicæ defensionis munimine suscipimus, et bona omnia quæ habet vel habitura est ipsa canonica ejusdem Sancti Petri, id

PATROL. CXLIII.

A est domum, juxta eandem ecclesiam sitam, perpetualiter jure canonico, antiquam aliam pauperum, alteram domum hospitii, ecclesiam vero sancti Joannis Baptistæ, juxta domum episcopi vestri domini, decimationes quoque cunctas plebis Sanctæ Mariæ, quæ dicitur in Buida, sicut a prædicto Adelfredo vobis concedi videntur, ecclesiam quoque Sanctæ Mariæ quæ vocatur in Monte Palensi, cum oblationibus et omnibus suis pertinentiis, medietatem omnium decimarum totius plebis Sancti Petri, quæ vocatur Inbarbarorum; et cuncta oliveta Bononiensis ecclesiæ, quæ sunt in territorio Gardæ.

B Insuper quoque quidquid de jure ejusdem sanctæ Bononiensis ecclesiæ nunc habetis vel juste vos acquirere seu vestri successores potueritis; totum etiam dominicatum ejusdem canonice, sive cunctas res mobiles et immobiles quæ dici et nominari juste possunt, ea etiam videlicet ratione ut nullus injuriam residentibus super terram ipsorum canonicorum colonis colonabusque facere præsumat, nec ipsos distringere aut molestare audeat de cunctis eorum facultatibus, præcepto confirmationis apostolicæ sedis tuitione corroborantes firmamus hæc omnia quæ supra leguntur, ut quiete et pacifice tenere et possidere, omnium hominum contradictione remota, valeant præcipimus. Optantes igitur jubemus ut nullus dux, marchio, archiepiscopus, episcopus, comes, vicecomes, nullaque magna vel parva persona, de cunctis prænominatis rebus, tam de ecclesiasticis quam de suis, eos molestare sive in placito eos conturbare, vel colonos eorum distringere seu aliquam publicam functionem solvere cogat; quod qui temerario ausu fecerit, nisi infra XL dierum spatium emendaverit, anathematis vinculo obligetur et a liminibus sanctæ Ecclesiæ alienetur usque ad dignam satisfactionem; qui vero custos hujus nostræ sanctionis exstiterit, benedictionem et gratiam omnipotentis Dei, et B. Petri apostolorum Principis, et nostram .....ciat et in futuro æternam retributionem percipiat.

C Data ...., Kal. Julii, per manum Hildebrandi sancte Rom. Eccl., cardinalis subdiaconi, anno Victoris PP. II primo, indictione viii.

IV.

D *Victor II confirmat præceptum de possessionibus Molianensis monasterii non invadendis.*

(Anno 1055.)

[UGHELLI, *Italia sacra*, V, 514.]

VICTOR episcopus, servus servorum Dei.

Præceptam nostri dilectissimi filii Henrici, Dei gratia Romanorum imperatoris Augusti, recognoscentes, datum ad defensionem et firmitudinem monasterii S. et perpetuæ virginis Mariæ, quod est situm in loco qui Mulianas dicitur, pro animæ suæ remedio, et ob interventum Agnetis imperatricis suæ, videlicet dilectissimæ conjugis, nec non incrementum sui charissimi filii Henrici quarti regis; id ipsum præceptum, sicut ab ejus imperiali potestate datum est et confirmatum; ita nos nostra apostolica

auctoritate damus, concedimus, et confirmamus. Debito summæ et apostolicæ sedis, cui gratia Dei, non nostris meritis, præsidemus, curam omnium Ecclesiarum agere debemus, quia ex hoc potissimum lucri præmium a Deo consequimur, si venerabilia loca, ad cultum Dei ordinata, per nos ad meliorem statum fuerint perducta. Et ideo notum esse volumus omnibus, in Christo pie vivere volentibus, qualiter nos omnia hæc bona, quæ Roso Tarvisiensis episcopus ad præfatum monasterium tradidit, auctoritate S. Petri et nostra, ibi rata et in perpetuum illic stabilita decernimus et confirmamus. Præterea statuimus jam dicto monasterio ut, remota omnium pravorum hominum inquietudine, inviolabiliter teneat hæc bona quæ modo legaliter tenet, vel inantea juste ac legaliter acquisitum erit, scilicet in campis, in pratis, in pascuis, in silvis, aquis aquarumque decursibus, in piscationibus, in molendinis, cultis et incultis, et omni usu qui aliquando ex his provenire poterit. Insuper vero præcipientes jubemus ut nullus archiepiscopus, episcopus, dux, marchio, comes, vicecomes, nec aliqua magna seu parva persona, infringere præsumat scripta prædicti monasterii: S. Dei genitricis Mariæ quæ modo habet vel in futuro legaliter acquisierit, aut ullo modo sine legali iudicio inquietare. Si quis autem temerario ausu contra hoc nostræ apostolicæ auctoritatis privilegium agere præsumperit, sciat se omnipotentis Dei potestate, et beati Petri apostoli nostra apostolica auctoritate anathematis vinculo innodatum, et a regno Dei alienatum, nisi resipuerit, et ad condignam satisfactionem venerit. At vero qui observator exstiterit, gratiam et misericordiam vitamque æternam a misericordiosissimo Domino Deo nostro consequi mereatur.

Datum iv Nonas Octobris, per manum Hildebrandi S. Romanæ Ecclesiæ cardinalis subdiaconi, anno primo domini Victoris papæ II, indictione viii (2).

V.

Victor II Adalberto, archiepiscopo Hamburgensi, pallii mitræque usum tribuit et privilegia Ecclesiæ ejus corroborat.

(Anno 1055.)

[LAPPENBERG *Hamburg. Urkund.*, I, 77.]

VICTOR II episcopus, servus servorum Dei, dilecto confratri nostro ADALBERTO, venerabili archiepiscopo Hammaburgensis Ecclesiæ, tibi tuisque successoribus in perpetuum.

Convenit apostolico moderamini pia religione polentibus benigna compassione succurrere et poscentium animis alacri devotione impertire assensum. Ex hoc enim lucri potissimum præmium apud conditorem omnium Dominum procul dubio promeremur, dum venerabilia loca opportune ordinata ad meliorem fuerint per nos statum perducta. Igitur quia postulasti a nobis quatenus archiepiscopatum Hammaburgensis Ecclesiæ totum in integrum tibi suc-

cessoribusque tuis confirmarem, sicuti a prædecessoribus nostris, videlicet Nicolao et Agapita, Benedicto et Leone, hujus almæ apostolicæ sedis episcopis, decretum est: inclinati precibus vestris, apostolica auctoritate concedimus et confirmamus cum omnibus generaliter atque specialiter ad eundem præfatum archiepiscopatum vestrum pertinentibus, scilicet omnia quæ vestri antecessores suis laboribus acquisierunt, vel etiam amore æternæ patriæ ibi a Christicolarum fidelibus largita sunt vel largiuntur. Cum illis etiam, qui hoc tempore ad Christi fidem conversi sunt, provocante et protegente gratia Dei videlicet episcopos in omnibus gentibus Sueonum seu Danorum, Norwegorum, Isladon, Sridevinum, Gronlondon et universarum septentrionalium nationum, nec non etiam in illis partibus Slavorum quæ sunt a flumine Pene usque ad fluvium Egidore. Ita ut sub tua tuorumque successorum Hammaburgensis Ecclesiæ archiepiscoporum maneat potestate, vel quidquid a vobis, divina favente gratia, ab errore perfidiæ sive hominum sive locorum ad religionem Christianam acquiri potest, tibi tuisque successoribus perpetuo tenendum inviolabiliterque retinendum censem. Et insuper decernimus nullum archiepiscoporum, vel Coloniensem vel alium quemlibet, in tua diocesi ullam sibi vindicare potestatem. Caput quoque tuum mitra, quod est insigne Romanorum, permittimus insigniri. Quod si quis huic nostræ auctoritatis privilegio contraire vel in aliquo tentaverit illud temerare, anathema sit. Qui vero observaverit, gratiam et benedictionem consequatur a Domino Jesu Christo.

Data iv Kalendas Novembris, per manus Friderici, sanctæ Romanæ Ecclesiæ cancellarii, anno domini Victoris II papæ primo, indictione viii.

VI.

Victor II canonicos ecclesiæ S. Mariæ Pisane tuendos suscipit et eorum bona confirmat.

(Anno 1055.)

[UGHELLI, *Italia sacra*, III, 359.]

VICTOR episcopus, servus servorum Dei, charissimis in Christo filiis nostris, canonicis sanctæ Dei genitricis et perpetuæ virginis Mariæ, vestrisque successoribus, in perpetuum.

Justis et rationabilibus petitionibus benevolus debetur consensus, quæ enim divinæ religioni nihil auferunt, in futurum autem utilitati hominum multum conferunt, profecto concedenda et expetenda sunt. Quapropter notum esse volumus omnibus Christi fidelibus, presentibus scilicet et futuris, qualiter fratres Pisanensis Ecclesiæ de canonica S. Dei genitricis Mariæ, sicut prædiximus, nostram adierunt clementiam, rogantes nostræque paternitati humiliter supplicantes quatenus ipsos cum bonis prædictæ canonice jure pertinentibus sub tutela apostolicæ defensionis, dato eis nostro privilegio, susciperemus. Quorum petitioni benevolentia ipsius

(2) *Leg. ind. IX. JAFFE.*

apostolicæ sedis, cum Deo auctore, licet indigni, A præsidemus, annuentes, eosdem fratres sub nostram defensionem suscipimus, datoque privilegio omnia hæc bona, tam in decimis quam in prædiis, quæ eadem præscripta canonica nunc jure tenent, vel in futurum juste acquisitura erit, auctoritate Dei sanctique Petri concessimus et confirmavimus. Super hæc vero pacem quietam et securitatem eidem prænominatæ canonicæ bonisque suis cupiente, statuimus et confirmavimus ipsa eadem auctoritate Dei, sanctique Petri et nostra, ut nulla persona parva seu magna audeat, vel præsumat vim, dampnum, vel molestiam ullam inferre, aut molestare, vel quidquam de bonis suis sibi absque legali iudicio aut canonicali usurpare. Quod si quis, quod non optatus, hujus nostræ concessionis et confirmationis privilegium infringere præsumperit, nostri mandati immemor dampnum vel molestiam eis intulerit, aut de bonis prænominatæ canonicæ quidquam sibi usurpaverit, nisi respiscat dignamque emendatæ satisfactionem fecerit, vinculo anathematis immodetur qui vero custos, et observator exstiterit, apostolica benedictione repleatur, et misericordiam in Domino Deo consequatur. Amen.

In plumbo hæc circum circa verba sunt exscripta :
Victoris II sanctæ Romanæ et universalis papa.

Jesus Christus, Petrus, Paulus.

Anno MLV, Pont. I.

VII.

Victor II Ecclesiæ Asculanæ possessiones et privilegia, petente Bernardo episcopo, confirmat. C

(Anno 1055.)

[UGHELLI, *Italia sacra*, I, 449.]

VICTOR episcopus, servus servorum Dei, BERARDO secundo episcopo ecclesiæ et episcopatus S. Dei genitricis virginis Mariæ, et beatissimi Christi martyris Emglîi, positæ in comitatu Esculano intra civitatem, cunctisque suis successoribus canonicè illuc intrantibus in perpetuum.

Quia divina largitate gratiæ B. Petro, apostolorum principi, regere, dispensare, et ab omni pravorum infestatione defensare, omnis commissa est Ecclesia, ut cujus pascitur doctrina ejus muniatur et tutela, convenit nos, qui ejus vice apostolatus fungimur culmine, singulis Ecclesiæ justæ protectionis manus porrigere, quatenus, quod illis ad tutaminis proficit fulcimentum, nos expediat a debito quod debemus omnibus. Proinde rogatu domini supranominati Bernardi, episcopi S. Ecclesiæ Esculanæ, apostolicæ auctoritatis munimen concedentes, et per eam præfato episcopo, cunctisque ejus successoribus canonicè inibi intronizatis, quæ ad honorem Dei genitricis semperque virginis Mariæ est dedicata, nec in inferioris liberalitatis præscriptum, sed obstaculum, et totius protectionis clypeum, privilegii munimen conferimus, ut ecclesia quæ nomini summi omnipotentis regis martyrum est dedicata, sit etiam, summi militis ejus, filii scripto protecta gladioque defensa. Ideoque apostolica auctoritate

providentes singula, quidquid juste eorum cederetur ecclesiæ, confirmamus et corroboramus tibi, ut nemo exinde eum audeat devestire, vel molestare, seu aliquam inquietudinem illi inferre, id est civitatem Esculanam ex integro cum ipsa sua portione de monasterio Sancti Angeli, quod in ipsa civitate est constructum, et monasterium Sanctæ Mariæ in sancto monte positum, cum omnibus jûste sibi pertinentibus, vel quæ in antea aliquorum justa datione legaliter pertinere poterunt. Castellum, quod dicitur Trione cum monasterio Sancti Laurentii cum omnibus pertinentiis suis, curtem de massa cum ipso Pojo de valle lucida, curtem de Monte, curtem de Pazano, sicut in cartula Maynardi filii Sigolphi habetur, et legitur. Castra quæ dicuntur Sculcula, Matrice, Spinetula; curtem de Ilica, curtem de Cariano, curtem de Core, curtem de Belenterio, curtem de Flaminiano, curtem de Api, curtem de Tarracina, curtem de Bapino, curtem de Vuasto Pomarese, curtem de Saxa, curtem de Salli, curtem de Patarco, curtem de Villamagna, et omnia quæ prædicto episcopatu, tam in supradictorum castrorum quam curtem de Montariolo intus civitatem Spoletanam, curtem de Paterno in loco qui Ponte dicitur, curtem de Primo-casu, Gualdum de Laguine, in Nursiam casam, et curtem infra locum ubi olim fuit civitas: curtem de Sala in eadem Nursia, Gualdum de Fesso, curtem Savelli, in comitatu item Esculano, in loco qui aqua dicitur, castellum de Luco, et turrin de Fotiano, et Pojum de Quintodecimo, curtem Mazzannam, cum salinis suis, castellum de Murro, castrum Fundanianum, montem Purum cum forestis et silvis, cum Pojo quod clamatorium dicitur. Plage cum castro Lusiano, Villa magna cum Pojo et castello, Cicilianum, Montem Calvum, Bajanum, castrum de Gualdo, curtem Agelli, castrum Ligunianum, curtem Pupilianam, curtem S. Stephani, curtem de Paterno, et castrum de Spelunca cum ipsa curte de Valeriano, curtem de Bolfano, montem Andream Pojum Silvianum, quod est ante castellum Gusianum, nec non et castrum de Spinetulo cum curte sua, quæ Francisca dicitur, curtem Fassianam, curtem prostiulam, Pojum Valenterium, castellum de Ottavo, Pojum Gaminaldum, curtem Cervinarianam, curtem Chrisianam, curtem de Vivario, curtem S. Felicis, Pojum de Pignole, curtem S. Martini, castrum de Corato, cum Pojo Heliceti, et Cisimulæ, curtem Popiliano, curtem Lauretitanam, curtem Maltinianam, castellum Castelli, in Frundaria, curtem Porilem, curtem Dianam, curtem Quarto, Castellum de Postmontes, curtem Capitulinam, curtem Paternionis, cum Pojo Avignonis, castellum de Callonnata cum suis curtib, curtem Ciniani cum suo castello, curtem de Casule, et castellum de Vina.

Hæc omnia supra nominata cum plebibus et ecclesiis singulis earumque dotalibus, cum servis et ancillis, villulis, massariis, commendatiis, et colonis singulis, cum alpis et montibus, silvis;

pratis, pascuis, vineis, olivetis, cultis et incultis, aquis, molendinis, piscariis, piscationibus, salinis aquarumque decursibus, nec non et armentis, equorumque forestis, seu omnibus juste sibi pertinentibus, in integrum confirmamus, atque apostolica auctoritate corroboramus. Decimas etiam, seu primitias, et cunctas oblationes fidelium vivorum et mortuorum eidem episcopatu juste et canonice pertinentes tibi, juxta canonicam institutionem SS. Patrum, concedimus. Nec non et illud statuendo decernimus, ne aliquis episcopus, alicujus auctoritate vel potestate suffultus, audeat absque licentia inibi iuxta præfati episcopi ordinationes, seu constitutiones aliquas facere, vel judicia disponere, seu clericos, aut presbyteros synodo qualicumque distringere vel fatigare. Statuentes igitur apostolica auctoritate, quæ servanda est ab omnibus, et in omnibus statuimus, et sub anathemate constringimus, ut nullus imperator, sive rex, nullus dux, vel marchio, comes, vicecomes, castaldus, vel quilibet publice pariter exactor, seu cujuslibet hominis persona, cujuscunque sit ordinis vel dignitatis, seu religionis, hanc pragmaticam privilegii sanctionem audeat refragare, vel in quoquam infringere; quod qui tentaverit a B. Petro, apostolorum principe, anathemate divino percussus intereat, quia Dei Genitricem, eique famulantes offendere non timuit Deumque hoc inspicere pro nihilo duxit; conservator vero benedictione suffultus apostolica a Deo omnipotente vitam consequatur æternam.

Victoris primæ sedis episcopi et universalis papæ II.

JESUS CHRISTUS. PETRUS. PAULUS.

Data IV Non. Januarii, per manus Hildebrandi S. R. E. subdiaconi vice Hermanni apostolicæ sedis archicancellarii, an. primo D. Victoris papæ II, indic. VIII. Datum Romæ in Dei nomine feliciter. Amen.

VIII.

Victor II abbatix Andlaviensi jura et privilegia confirmat.

(Anno 1055-57.)

[WURDTWEIN, *Nova Subsida diplom.*, tom. VI, pag. 223, ex libro Salico membranaceo abbatix Andlaviensis, fol. 1, et ex bulla autographa Martini V. PP. an. 1425.]

VICTOR episcopus, servus servorum Dei, dilectæ in Christo filiæ MERTILDI, religiosæ abbatissæ venerabilis monasterii Sancti Fabiani, Sanctæque Felicitatis, quod appellatur Helgonis, situm in pago Helizaze, tuisque successoribus abbatissis perpetuam in Domino salutem.

Congruis et justis petitionibus divina miseratione præstandus est effectus. Quapropter vestris inclinatis intercessionibus, juxta exempla prædecessorum nostrorum, pro futuri temporis cautela, nec non stabilitate vestri loci, concedimus et confirmamus vobis idem monasterium per hoc nostræ apostolicæ au-

toritatis privilegium, cum omnibus rebus et facultatibus suis quas modo juste habere videtur, et deinceps, auxiliante Domino, sive a regibus, sive a cujuscunque dignitatis et ordinis hominibus esse poterit. Sane in ipso majore altari novæ ecclesie prohibemus alicui sacerdoti missam celebrare; nisi quem vos vestrique successores voluerint, sicut a prædecessore nostro Leone vobis est confirmatum; ipsum vero monasterium in integrum, sicut jam prædiximus, concedimus et confirmamus; ea ratione, ut omnibus diebus vitæ vestræ sub nostra ditione, vel regimine, sicuti vobis secundum Deum visum fuerit disponere, omnino pertineat. Cum autem divina vocatione de præsentis hac luce ad Dominum migraveritis, statuimus de propria congregatione, quam sibi unanimiter præfati monasterii ancillarum Dei concorditer elegerit, absque cujuscunque hominis contrarietate vel obstaculo, fieri abbatissam, præstante videlicet nobis et successoribus nostris annualiter tres pannos lineos pontificali usui aptos. Quod si in biennio, aut in triennio persolutum non fuerit, volumus ut in quarto anno census ipse de prædictis annis sub integritate solummodo persolvatur, nec a successoribus nostris aliquid amplius, modo quolibet, requiratur. Quapropter præsentis decreto jubemus ut nullus imperator, vel regum, aut cujuscunque dignitatis vel ordinis homo audeat, sub quolibet obtentu, vel occasione, præfatum monasterium, quod pro amore beatorum apostolorum Petri et Pauli, ac sempiterna scilicet animæ suæ remuneratione, prælibata gloriosissima imperatrix Richartha una cum charissimo filio nostro Carolo serenissimo imperatore Augusto, et quod beato Petro principi apostolorum per donationis paginam obtulerunt, inquietare, vel aliquatenus molestare, aut ad jus suum, vel alienum, transferre, sed neque in hominibus ac facultatibus ejus aliqua contradictione aut invasione quoque tempore facere præsumat. Sed licet jam dictis ancillis Dei cum abbatissa propria in Dei omnipotentis servitio quiete vivere, ac sub defensione sanctæ apostolicæ cui, Deo auctore, deservimus Ecclesiæ, securiter permanere. Si autem, quod absit et fieri non credimus, aliquis contra hoc nostrum apostolicum privilegium venire facereve ansu temerario tentaverit, perpetui anathematis vinculo innodatus, ac perpetua ultione, nisi resipuerit, maneat condemnatus. Qui vero custos et observator exstiterit, benedictionis gratiam et misericordiam a Domino Deo consequi mereatur, ut in cœlesti sede glorietur.

IX

Victoris II privilegium pro libertate monasterii Elyensis.

(Anno 1055-57.)

[*Monasticon Anglicanum*, tom. I, pag. 91.]

VICTOR episcopus, servus servorum Dei, EDUARDO regi Anglorum filio dilectissimo cunctisque principibus

pibus regni salutem et apostolicam benedictionem. A

Privilegium apostolicæ et Romanæ Ecclesiæ auctoritate antiquitus conscriptum, et multorum sæpius attestatione auctorizatum super cœnobium Elyense, quod gloriosi sanctæ Ecclesiæ Patres pio affectu larga manu constituerunt, vestræ piæ petitioni succincte renovamus, ac perpetua stabilitate firmamus, imo firmatum conclamamus.

Mandamus ergo et jure apostolico præcipimus liberam esse ecclesiam, et omnia quæ ibi continentur vel adjacent, vel adiciuntur, cellis, terris, agris, pascuis, paludibus, silvis, venationibus, aquis, piscationibus, libertatibus, servitiis debitis, decimis, censu, capitationibus, legibus, consuetudinibus, causarum discussionibus, correctionibus, emendationibus, sive ecclesiasticis, sive secularibus, et omnino quæcunque scriptis vel testamentis ipsius loci vel testimonio honorum hominum rememorari possunt, quæ a regibus vel ab aliquo fidelium sanctis in illo monasterio collata vel concessa sunt, quo nemo ex his subtrahere vel diminuere aut disperdere aliqua occasione iudicio vel potestate præsumat, nec episcopus vel alicujus ordinis minister se intromittat. Si quis vero malignitatis spiritu commotus hanc libertatem loci illius infringere, nostrumque privilegium contemnere vel abjicere voluerit, a Deo et ab omnibus sanctis ejus sit condemnatus et a nobis in quantum licet excommunicatus, et a consortio omnium fidelium separatus, nisi resipiscat.

X.

Bulla Victoris II, qua Rolando episcopo Ferrariensi, ejusque Ecclesiæ, omnia jura ac privilegia confirmat.

(Anno 1055.)

[MURATORI, *Antiq. Ital.*, VI, 223.]

VICTOR episcopus, servus servorum Dei.

Notum sit omnibus Christi, nostrisque fidelibus, tam futuris quam præsentibus, qualiter nos confirmavimus privilegio nostræ auctoritatis Rulando Ferrariensis Ecclesiæ episcopo, suisque successoribus, omnes res ejusdem ecclesiæ mobiles et immobiles, sicut modo ad præsens ipsa ecclesia juste tenet, vel queat in futurum juste legaliter acquirere, et ut amissa recuperare, et quæ tenet securius valeat possidere. Omnibus denuntiamus, ut quidquid Gregorius, dissipator potius quam rector ipsius ecclesiæ, chartis aut superscriptionibus composuit, vel scribi rogavit, nihil in æternum valeat; sed et plebes, monasteria, capellas, curtes, villas, ripas, castella, paludes, piscarias, silvas, et omnia quæ præfata ecclesia tempore antecessorum suorum juste tenet, vel tenere debet, firmamus perpetua-
liter possidenda; et annullantes nostraque auctoritate destruentes, si sui prædecessores affinitate, vel parentela, seu malo ingenio, aliquam scriptionem vel pactionem nocivam ecclesiæ contraxerant. Confir-

mandamus Rulando præfate ecclesiæ episcopo, suisque successoribus, omne districtum omnium castellanorum suorum, servorum, atque omnium eorum qui super terram suam resident, tam clericorum quam laicorum, sicut eadem Ferrariensis ecclesia ad præsens juste tenere videtur; eodem scilicet modo confirmamus eis plebem Sancti Stephani, quæ est sita in Vicoventia, cum ecclesia Sancti Leonis cum omnibus suis pertinentiis; nominative autem Vicoventiam, Corrigiam, Vicumvariam, et didimium Castri Rupinæ, et monasteria Sanctorum Bartholomæi, Laurentii et Vicentii, cum villa quæ dicitur monasteriolo, cumque ecclesia Sancti Leonis juxta vicum Aventinum, cum omnibus juste acquisitis, justeque deinceps acquirendis, ut et clerici et monachi ipsius episcopatus sint sub eorum episcoporum ordinatione, consecratione et districtu. Et nemo ex hiis se ad alicujus, nisi ad iudicia proprii episcopi convertat. Ad hoc igitur confirmamus prædictæ ecclesiæ terras illas, quæ sibi in For. . . . . et in plebe Sancti Stephani in Galigo, in plebe Sancti Donati, ac Sancti Georgii, et Sanctorum Gervasi et Protasii, per sacramenta ministratæ sunt tempore sui prædecessoris, cum villis istis, quarum nomina sunt: Quartixiana, Caput de Reda, et Contrapadum, et fundum qui dicitur Carali, ut nullus absque legali iudicio molestiam sibi inferat. Insuper etiam confirmamus sibi duodecim homines ipsius civitatis, qui eum sine pretio ejusque successores navigio ducant, quocunque usus antecessorum ejus fuit. Si quis igitur dux, marchio, archiepiscopus, episcopus, comes, vicecomes, vel aliqua magna parvaque persona, contra hoc nostrum privilegium facere præsumpserit, vel infringere tentaverit, nisi emendaverit et ad dignam satisfactionem venerit, vinculo anathematis innodetur, et a limitibus sanctæ Ecclesiæ separetur. Qui autem custos et observator hujus nostræ præceptionis extiterit, apostolicam benedictionem, et misericordiam a Domino Deo consequatur.

XI.

Victor II Brunonem, abbatem Dercensem, Tebaldo comiti commendat.

(Anno 1055-57.)

[MABILL., *Annal. ord. S. Bened.*, IV, 557.]

VICTOR episcopus, servus servorum Dei, **TEBALDO** comiti apostolicam benedictionem.

Confidentes quod gloria se vestra in amicorum suorum solatiis devota semper exhibeat, eorum vobis quos diligitis causas commendare studemus; nosque bonorum hortatur dilectio filiorum utilitatibus eorum studiose concurrere, et in quantum ratio suppetit, eos adjuvare. Et ideo salutantes petimus, ut filius noster Bruno abba ex sanctorum apostolorum Petri et Pauli et sancti Bercharii martyris monasterio, qualem vos hactenus habuit, talem

invenire semper mereatur, et apud omnes, quocunque necesse fuerit, gloriæ vestræ solatia consequatur ac magnam in vobis consolationem inveniat; et ne cuidam injuste possit afflictioni vel gravamini subjacere, magnificentiæ vestræ celsitudo disponat. Quantum præterea sollicitudinem circa monasteria exhibeatis, super religiosis irreligiosisque monachis, et quam omnipotens Deus apud homines inde vobis gloriam concessit, ut sub tuitione vestra religiosiora consistant cœnobîa, quod misericors Deus a quo cuncta bona procedunt multiplicet vobis usque in diem retributionis, prædicto filio nostro referente, cognovimus. Eidem quoque monasterio, cui præest, quantum profuit vestræ pietatis magnitudo, obsecrando et arguendo fratres, et in villas et ecclesias cum molendinis, cumque variis rebus reddendis, et etiam in reconstruendo pontes ad idem cœnobium pertinentes, super quibus plures lætantur, maxime maris insulas habitantes, scilicet Scoti et Angli, et qualiter vos injusti arguunt ut desistatis, cum lacrymans, tum gaudens nobis præsentem multorum attestatiõnem narravit. Unde uberes gratias referentes petimus, quæque admonentur vobis a bonis operibus præditis libenter audite, devote agite, in memoria reservate; quia si pro Deo loquentes auditis, pro vobis orantes Omnipotens idem exaudiet. Propter hoc omnipotens Deus bonos quosque ad populorum regimina perducit, ut per eos omnibus quibus prælati fuerint, dona suæ potestatis impendat. Facite quod Dei est, et Deus faciet quod vestrum est. Omnipotens Deus sua vos protectione cum filiis et omni domo vestra ab omni adversitate tueatur atque eustodiat, vobisque et præsentis vitæ prosperitatem et lætitiã futuræ concedat.

XII.

Bulla Victoris II pro Vindocinonense monasterio.

(Anno 1055-57.)

[*Gall. Christ.*, tom. VIII, lustrum., pag. 418.]

VICTOR episcopus, servus servorum Dei, GAUFREDO venerabili comiti Andegavorum, et Agneti comitissæ conjugis ejus, salutem et apostolicam benedictionem.

Omnibus votis quæ de puro et justo desiderio procedunt, succurrere nos debere ipsa apostolica censura movemur. Quanto enim quisque alius effert oculos mentis ad divinæ speciem contemplationis, tanto nos ejus intentionem studiosius animare et exaltare debemus, ut ad illum qui est fructus et merces operum honorum possit pervenire desiderium bonum. At vos, filii charissimi, quia decrevistis ab auctoritate sedis Romanæ, cui Deo præsidemus auctore, supplici devotione petere et postulare, quatenus apostolica virtute confirmaremus, et a cunctis hominum personis, nisi a solo primæ sedis pontifice, liberum faceremus monasterium Sanctæ Trinitatis apud castrum Vindocinense situm, quod scilicet de vestris bonis de novo fundastis, et beato Petro ejusque successoribus in alodium et patrimonium obtulistis, dignum judicavimus annuere precibus vestris vestrumque per omnia implere affectum.

Confirmamus igitur, atque beatorum apostolorum Petri et Pauli auctoritate ipsum monasterium ita specialiter corroboramus, quatenus inter primæ et apostolicæ sedis pontificem et venerabilis loci Vindocinensis abbatem nulla cujuscunque dignitatis vel ordinis persona sit, media habeatur. Quod si forte contigerit legatum Romanæ Ecclesiæ, prædictum beati Petri locum visitare, ibi cum omni charitate suscipiatur, et in quantum possibilitas loci permiserit, quæ corpori erunt necessaria ei subministrentur a fratribus. Ipse vero in eodem loco nihil per se vel corrigere audeat, vel occasione legationis rectorem loci sive fratres molestare præsumat. Sed si quid viderit corrigendum papæ litteris notificare licebit, in cujus solius potestate ipsius monasterii ordinatio sive correctio universa consistit. Abbas autem qui alogarius Romanæ Ecclesiæ noscitur, ad concilium coactus, nec veniat, nec vocetur, quod ab ipso apostolicæ sedis summo pontifice non fuerit celebratum, sed matrem suam Romanam Ecclesiam per se vel per nuntium suum visitare studeat, ibique singulis annis censum, duodecim scilicet solidos suæ monetæ ad concinnanda luminaria ante venerabile corpus beatissimi Petri persolvat. Præterea statuimus ut, defuncto abbate congregationis ipsius, successor ei eligatur de eadem congregatione, si dignus prælatione inveniat. Quod si apud eos non fuerit inventus, quod absit, a Cluniaco vel a Majori monasterio, vel undecunque melius potuerint, monachi sibi eligant abbatem secundum Dei timorem et beati Benedicti regulam; tamen in eligendo sibi pastore trium abbatum consilio utantur, quos religiosiores in vicinis locis invenire potuerint. Consecrationem vero, ne statim Romam venire fatigetur, electus a Carnotensi præsule sine omni subjectione, vel qualibet exactione, suscipiat, si præsul idem canonice episcopatum susceperit, et si erga illum beati Petri locum se malevolum non exhibuerit vel suspectum, alioquin ad nos vel ad nostros successores recurat et a sede beati Petri, cujus est juris, baculum et consecrationem suscipiat. Ordinato vero abbate, quomodo vel qualiter fuerit facta ordinatio studeant tam abbates quam etiam monachi ejusdem loci papæ litteris intimare, ut aut emendet, si opus fuerit emendandum, aut si fuerit secundum nostrum decretum facta electio sive ordinatio, bono studio congratuletur. Illud etiam præcipimus ut comes Andegavensis ab omni tempore sit adjutor et defensor Vindocinensis monasterii ad honorem apostolicæ sedis; ipse tamen vel quilibet successorum nullam exactionem sive consuetudinem monasterio vel monasterii rebus inferat, nec in eis aliquid vindicare præsumat, præter patrocinium solum, quod ei ad honorem apostolicæ sedis et ad animæ suæ salutem exhibere permissum est. Hoc etiam adjicimus ut tam in Vindocinensi loco, quam in Sancti Salvatoris juxta Andegavis muros ecclesia,

nulli personæ, nisi solo Romano pontifici, liceat a potestatem aliquam aut dominationem exercere, aut excommunicare, seu interdicere, etiamsi Carnotensis aut Andegavensis patria pro culpis quibuslibet excommunicentur, excommunicati tamen a monachis non suscipiantur. Nos autem omnia quæ ibi a vobis vel ab aliis hominum personis usque in præsentem diem oblata sunt, nostra auctoritate firmamus, ut in perpetuum eidem loco sine diminutione vel cujuslibet retractatione persistent. Si quis vero contra locum illum molestiam litis pro aliquibus rebus inferre voluerit, nullatenus abbas vel fratres ei respondeant, antequam Romanum pontificem consulant, quia quidquid sine nostro vel successorum nostrorum iudicio definitum vel distractum fuerit, irritum erit. Ea vero quæ ad præfatum pertinent monasterium, et beato Petro in patrimonium super ipsius altare a Gaufrido comite Andegavorum, et ab Agnete comitissa ejus conjugè oblata sunt, hic scripta noscuntur ad cognitionem futurorum. In pago Vindocinensi ecclesia Sancti Nicolai de Ferraria. Ecclesia de Pruneto, cum universis consuetudinibus. Medietas ecclesiæ Sanctæ Mariæ apud Villam episcopi. Ecclesia Sancti Stephani apud stagnum. Ecclesiæ quatuor quas Theodoricus episcopus Carnotensis dedit monasterio Vindocinensi amore Dei, et supplicatione Gaufridi comitis, ecclesia scilicet Sancti Beati, ecclesia Sancti Joannis de Castrodunensi, ecclesia de Balneolis, ecclesia de Villarebla, ecclesia Anscherici. In episcopatu Cenomanensi ecclesia Sancti Joannis Baptistæ de Villa Dei, et villa ipsa cum terris et silvis, et vicaria, et consuetudinibus universis. Terra de Pinis et quæ est ibi juxta dimidia ecclesia Sanctæ Mariæ, ecclesia Sancti Michaelis de Hulseto, et terra cum stagno, et molendinis cum boscis, et vicaria, et omnibus consuetudinibus. medietas ecclesiæ de Torcio. In episcopatu Andegavensi ecclesia Sancti Saturnini et curtis tota, et silva quæ dicitur Latez, et terra silvæ, si silva fuerit exstirpata. Apud castrum Credonense ecclesia Sancti Clementis et universa ejus parochia, ecclesiæ vici Meduanilis; ecclesia Sancti Joannis super Ligerim, et decem et novem arpenni vinearum et duo molendini; ecclesia Sancti Petri de Maziaco et curtis tota; ecclesia Sancti Medardi de Caviriaco. In episcopatu Pictavensi ecclesia de Olonna. In episcopatu Sanctonico ecclesia Sancti Georgii et tertia pars ejusdem insulæ cum consuetudinibus universis. In castro Oleronis ecclesia B. Mariæ; ecclesia Podii rebellis; ecclesia de Blosmeriaco; ecclesia Sancti Saturnini et terra S. Aniani cum salinis et piscationibus, et omnibus consuetudinibus. In foreste Wastina totum pasnaticum de propriis porcis omnium monachorum Sanctæ Trinitatis, et medietas de pasnatico aliorum hominum, et mel et cera ejusdem silvæ in luminaria monasterii. Assumptio etiam omnium arborum ab omnibus monachis Vindocinensibus, et ab universis hominibus ipsorum, ad omnes usus suos in terris ad monasterium perti-

nentibus, sine licentia forestariorum. Si vero abbas prædicti loci et comes Vindocinensis alter adversus alterum, vel quilibet homo eorum querelam habuerit, non in curia comitis, nec in qualibet alia iudicium efficiatur, sed in curia abbatis pro dignitate loci querimonia ipsa finiatur. Na tamen ut pro amore summæ Trinitatis, in cuius nomine et honore monasterium ipsum constructum est, dimidia pars foris facti nec quærat ab aliquo, nec doneatur. Si quis autem hujus nostri præcepti scienter violator exstiterit, vel de suprascriptis rebus Vindocinensi monasterio quidquam subtraxerit, maledictione Dei Patris, et Filii, et Spiritus sancti damnetur, confundatur, pereat, ad cuius honorem et nomen locus ipse constructus est, deinde etiam iram Dei Genitricis et beatorum apostolorum Petri et Pauli omniumque sanctorum incurrat, et nostra apostolica auctoritate sit excommunicatus, et anathematis vinculo innodatus, ut nunquam regnum Dei videat, sed cum diabolo et Juda traditore, omnibusque impiis sit damnatus in æternum, et in tenebris maneat et umbra mortis, et in incendio sulfurato, in frigore illo tartareo ubi est fletus et stridor dentium (*Matth. viii, 12*), nisi quod eidem loco abstulit digna satisfactione emendet. Qui vero conservator et inviolator exstiterit hujus nostræ apostolicæ confirmationis et tuitionis, iste benedicatur omni benedictione, ut partem habeat in regno Dei cum sanctis et electis, et gaudeat lætitia sempiterna in illa luce et claritate cælorum ubi est omne bonum in sæcula sæculorum. Amen. Victoris primæ sedis episcopi et universalis papæ II breve signum.

XIII.

Bulla Victoris papæ II pro ecclesia SS. Simonis et Judæ.

(Anno 1057.)

[HEINECCIUS, *Antiquitatum goslariensium* lib. 1, p. 63.]

Victor episcopus, servus servorum Dei, omnibus Christi fidelibus.

Sancti propositi votum non solum divino effectû impletur, sed etiam humano suffragio adjuvatur. Sit autem notum omnibus S. Ecclesiæ filiis, tam presentibus quam futuris, quia filius noster charissimus, secundus Henricus imperator Augustus, quamdam ecclesiam, a se funditus constructam, in honorem [in honore] sanctæ Dei genitricis virginis Mariæ et beatorum apostolorum Simonis et Judæ, positam loco Goslaria, ubi fratres sunt sub canonica degentes regula, quibus præposuit Guntherium cancellarium suum, tam pro animæ suæ suæque conjugis Augustæ filiæ nostræ Agnetis remedio, quam pro salute etiam parentum suorum Cunradi et Giselæ, divæ [divinæ] memoriæ, pio affectu piaque intentione sancto Petro ejusque apostolicæ sedi per scripturam, propria manu signatam, prout concessit per manus nostras, scilicet indigni vicarii ejusdem apostolorum Principis, ut ipsa ecclesia, posita sub apostolico jure, in perpetuum libera et quietâ per-

sistat ab omni jure et dominio. ab omni læsione et molestia, suamque integritatem habens in omnibus rebus et facultatibus, quas modo habet in prædicto loco Goslaria in Egeln in Jeresleb et in Adesleb, et in Summensteten, et in Slansteten, et in Valentro, et in Aldendoff, et in Dingelstetein, et in Børestorff, et in Ogtkersleve, et in Balbria, et in Walchesleve, et in Herlingerode aliis [aliisque] quoque locis et villis, et quæcunque in perpetuum habitura est, sive sint mobilia sive immobilia.

Quod donum de manibus prædicti charissimi filii nostri Augusti suscipientes decrevimus. per hoc nostræ apostolicæ auctoritatis privilegium, omnem munimen, omne robur apostolicum eidem ecclesiæ Sanctæ Mariæ et sanctorum apostolorum Simonis et Judæ contribuere et condonare, ut, integra in suis rebus suisque possessionibus constans, in sæcula nullam metuat ab imperatore, vel a rege, vel ab aliqua persona publica vel privata dispendium vel detrimentum. Dignum tamen duximus eidem charissimo filio nostro auguste ejusque successoribus advocacionem ipsius sacri loci ea ratione relinquere, ut semper in potestate habeant ibi præpositos secundum Deum ordinare, non autem ex bonis ipsis alicui [aliquid] in proprium dare, seu in beneficium tribuere. At si contra prohibitionem nostram quisquam eorum tentaverit agere, liberum jubemus esse præposito et canonicis, qui ibi pro tempore fuerint, sic omnimodo ad Romanam Ecclesiam deinceps respicere, ut nihil metuant de imperiali vel regali conditione. Episcopus autem in cujus diocesi istius ecclesiæ constructum est monasterium nihil in eo habeat juris aut potestatis præter ecclesiasticum regimen, et secundum canonica instituta episcopalem potestatem. Statuimus igitur apostolica censura, sub divini judicii obtestatione, ut nulla potestas imperialis vel regia ecclesiastica, vel sæcularis, vel quælibet hominum persona magna vel parva, cujuscunque sit sexus vel ætatis, contra hoc nostræ apostolicæ [abest apostolicæ] corroboracionis privilegium venire pertentet. Quisquis vero quæquæve, quod absit! fuerit, usque ad condignam satisfactionem, nostri apostolici anathematis vulnere saucius existat. Qui vero ab his prohibitis se custodierit, et quidquid hic legitur illibate observaverit plenam a nobis habeat benedictionem, et a Deo sempiternam salutem.

Datum v Id. Jan., per manus Aribonis vice Annonis archicancellarii, Romanæ Ecclesiæ et Coloniensis archiepiscopi, anno vero (secundo) domini papæ Victoris II, indict. x (3).

(3 Appensa est huic diplomati rarioris notæ bula plumbea, altera facie exhibens Romam cum epigraphæ :

AUREA ROMA.

Circum-criptis in orbem verbis.

† VICTORIS PAPÆ II.

XIV.

Privilegium Victoris II pro monasterio Fuldensi.

(Anno 1057.)

[DROCKE, *Cod. Dip'om. Fuld.*, 364.]

VICTOR episcopus, servus servorum Dei, EGBERTO pio et religioso abbati monasterii Salvatoris Domini nostri Jesu Christi, et Sancti Bonifacii, quod situm est in loco qui vocatur Boehonia, juxta ripam fluminis quod vocatur Fulda, et per te idem venerabili monasterio suisque successoribus, in perpetuum.

Convenit apostolico moderamini pia religione pollentibus benevola compassione succurrere et possentibus juste et religiose alacri devotione assensum impertiri. Ex hoc enim lucri potissimum premium a conditore omnium, Deo, procul dubio promeremur, si venerabilia loca opportune ordinata ad meliorem fuerint sine dubio statum ducta. Igitur, quia postulastis a nobis, decrevimus nostra apostolica præceptione reconcedere ac reconfirmare perpetualiter vobis vestrisque successoribus prædictum monasterium Salvatoris Domini nostri Jesu Christi, et Sancti Bonifacii, situm in loco qui vocatur Boehonia, juxta ripam fluminis quod dicitur Fulda, cum omnibus rebus mobilibus et immobilibus sibi pertinentibus, quas nunc habet et in futuro, Deo auxiliante, habebit. Concedimus etiam atque donamus vobis, charissime ac dilectissime fili, vestrisque successoribus abbatibus in perpetuum, pro magna nostro amore nimiaque dilectione quam circa vos habemus et habere deinceps cupimus, monasterium Sancti Andreæ apostoli, quod vocatur Exaiulum, situm Romæ juxta ecclesiam Sanctæ Dei genitricis Mariæ semper virginis, que vocatur Ad Præsepe, cum omnibus mansionibus, caminatis, cellis vinariis, et coquina, cum vineis, hortis, diversisque generibus pomorum, cum curte et puteo et introitu per portam majorem a via publica, et cum omnibus ad idem monasterium generaliter pertinentibus, tam intra quam extra urbem sitis, quæ ei juste ac recte pertinere dignoscuntur. Prohibemus autem omnem cujuslibet Ecclesiæ sacerdotem in idem vestrum Fuldense monasterium quamlibet ditionem habere, vel auctoritatem, præter nostram apostolicam sedem, specialiter episcopum in cujus diocesi constructum esse videtur, ita ut, nisi ab abbate monasterii fuerit invitatus, nec missarum solemniam ibidem celebrare præsumat. Dona vero, et oblationes decimasque fidelium, absque ullius personæ contrarietate, firmitate perpetua ipsi monasterio vestro, secundum prædecessorum nostrorum privilegia, confirmamus et corroboramus. Decernimus etiam ne alicui personæ magnæ vel parvæ liceat aliquam vim vel controversiam inferre eidem mo-

Altera papam mitratum manuque clavem e cœlo protendentem addito titulo :

TU PRO ME NAVEM LIQUISTI, SUSCIPE CLAVEM.

nasterio in rebus ac familiis ejus; et ne femina A unquam illuc ingredi præsumat, nostra apostolica interdicens auctoritate, et ne quis unquam placitum ibi habeat vel in cæteris ejus locis, nec servos nec colonos ad aliquod servitium constringat, nisi cui abbas ad utilitatem suæ necessitatis assensum præbuerit. Eligendi quoque abbatem sibi, quando opus fuerit, fratres inter se potestatem habeant secundum regulam sancti Benedicti, sine ullius contradictione personarum.

Cæterum vero hoc deliberantes decernimus ut, congruis temporibus, nostræ sollicitudini ecclesiasticæ intimetur qualiter religio monastica regulari habitu dirigatur concordiaque convenienti ecclesiastico studio mancipetur, ne forte, quod absit! sub hujus privilegii obtentu, animus gressusque rectitudinis vestræ a norma justitiæ aliquomodo retorquatur. Concedimus etiam tibi, quem bene eruditum et bene eloquentem virum esse novimus, dulcissime fili, prædicare verbum Dei auctoritate, sancti Petri apostoli Dei, et nostra ejus indigne vicarii, et ut, tam vos quam successores vestri, ante alios abbates Galliæ seu Germaniæ primatum sedendi in omni loco conventuque nostra apostolica auctoritate obtineatis. Abbas vero, non nisi a nostra apostolica sede benedicatur, a qua benedici debet, et, si in aliquo crimine accusatus fuerit, de eadem nostra apostolica sede tantum judicium expectet. Usam quoque dalmaticæ et sandaliorum, secundum quod ab antecessoribus nostris vobis concessum est, concedimus et confirmamus. Igitur generaliter addendum dignum diximus ut, quidquid, auctoritate antecessorum quorumlibet nostrorum regum et imperatorum, ipsi vestro Fuldensi monasterio constat fuisse concessum, sit etiam nostra apostolica auctoritate per hoc nostrum privilegium confirmatum atque corroboratum, statuente apostolica censura, sub divini iudicii obtestatione, ne quis unquam nostrorum postdecessorum pontificum Romanorum, regum, ducum, marchionum, comitum, et præterea archiepiscoporum, episcoporum, aut cujuslibet dignitatis vel conditionis hominum, contra hoc nostrum privilegium quidquam audeat attentare. Quod si quis præsumpserit, sciat se nostri anathematis vinculo usque ad dignam satisfactionem insolubiliter innodatum. Qui autem pio intuitu se custodierit, et ne in aliquo infringatur a se observaverit, benedictionis gratiam et peccatorum suorum absolutionem a retributore omnium bonorum Deo consequi mereatur ut in cælesti sede glorietur.

(S. p. s.) B. V.

Datum v Idus Febr., per manus Aribonis, vice Annonis, sanctæ Romanæ et apostolicæ sedis archicancellarii, et Coloniensis archiepiscopi, anno ii papæ Victoris II, indictione x.

XV.

Victoris II privilegium pro Ecclesia Trevirensi. (Anno 1057.)

[GUNTHER, *Codex diplom. Rhen. Mosel.*, p. 134.]

VICTOR episcopus, servus servorum Dei, tibi dilecto confratri ac sanctæ Trevirensis Ecclesiæ archiepiscopo tuisque successoribus in perpetuum.

Justis ac Domino placitis petitionibus affectuosus debetur effectus. Quid enim in præsentiarum tam justum, tam Deo placitum, quam et reverendis ac piis locis ad laudem et gloriam nominis ipsius debita auctoritas, reverentia simul, ac utilitas, vindicetur et conservetur? Quapropter piæ sollicitudini tuæ in confirmando ac perpetualiter retinendo jus sanctæ Trevirensis Ecclesiæ tibi temporaliter commisisse plurimum congratulamur, clarissime nobis ac in Christo reverende confrater ac coepiscopo Eberharde, juxta tuam suggestionem ac privilegia prædecessorum nostrorum Joannis videlicet XIII papæ, ac Benedicti VII, beatæ quoque memoriæ Leonis IX per hujus nostri privilegii auctoritatem decernimus ac confirmamus tibi tuisque post te successoribus primatum Galliæ Belgicæ, hoc modo, ut quandocumque a nostra principali ac apostolica sede presbyter vel diaconus vel subdiaconus, vel quilibet ordinarius legatus pro ecclesiasticæ utilitatis causa, seu peragenda synodo in Galliam Germaniamve directus fuerit, tu tuique successores post eundem apostolicum legatum primum inter alios pontifices locum obtineatis, et si missus Romanæ Ecclesiæ defuerit, similiter post imperatorem sive regem sedendi sententiamque dicendi, ac synodale iudicium canonice promulgandi primatum habeatis, utpote in illis partibus vicarii nostræ sedis apostolicæ merito constituti. Neque diguum est ut illius Ecclesiæ præsul aliquo tempore cæteris non habeatur prælatus, cujus honor in illis partibus sub ipso apostolorum principe exstitit primitivus. Et cum ejusdem Ecclesiæ archipræsulem beatum Eucharium, scilicet a beato Petro apostolorum principe novimus ordinandum, sicut et beatum Apollinarem Ravennæ civitatis, placuit nobis tibi fratri nostro Eberhardo sanctæ Trevirensis Ecclesiæ archiepiscopo, cunctisque post te successoribus tuis permittere, quatenus sicut in unius beati Petri scilicet apostoli ordinatione, benedictione, directione, gentibus ad prædicandum Christi Evangelium aliarum civitatum prædicatores æquales exstiterunt, ita et in missarum solemnibus celebrandis in æquitando cum nacco per stationes ac omni honore æquales existant. Crux ante te sicut ante Ravennatem etiam archipræsulem, ubi geratur, cardinales quoque presbyteri tui te fratre nostro missam celebrante dalmaticis ac diaconi una cum presbyteris sandaliis utantur. Sed et tu tuique successores Romana mitra ob insigne primatus in ecclesiasticis officiis Romano more utamini, semperque vos discipulos Romanæ sedis reminiscamini, eo videlicet pacto ut tu tuique successores singulis annis,

nisi forte propter hoc canonica vocatio a sede apostolica vobis venerit; legatos vestros ad nos nostrosque successores semel mittatis, per quos vobis de nostris utilitatibus agendis illis in partibus remandemus, ac semper tertio anno excepta, ut dictum est, canonica vocatione, vos ipsi Romam visitationis gratia absque inevitabili causa veniatis. Pari namque modo sancimus omnes in parochiis tuis degentes sive ordinatione ac promotione cujuslibet ecclesiastici gradus a vobis percipientes eidem matri Ecclesie ejusque archiepiscopo debere canonice placere, obsequi ac jure obedire. Siquidem decreto beati Clementis papæ super hoc ita cantum videtur. Si vero episcopis non obedierint omnes presbyteri, diaconi, ac reliqui clerici cuncti, omnesque principes tam majoris ordinis quam inferioris atque reliqui populi tribus et lingue non obtemperaverint, a liminibus sanctæ Dei Ecclesie alieni erunt; dicente Domino: *Qui vos audit me audit, et qui vos spernit me spernit.* Inter hæc quoque omnia quæ ad sæpeditam Treverensem Ecclesiam intra et extra civitatem pertinere videntur: id est ecclesias cum universis rebus sibi attinentibus, seu monasteria tam monachorum quam virginum de quibus ex præceptis sive scriptis regum seu imperatorum sive eorumdem fundatorum auctoritate ad se pertinent ac pertinere debent, ac quidquid omnino illa ipsa ecclesia ubi et quoquo merito possidet ac possidere debet: quia ita invenimus in privilegiis prædecessorum nostrorum; idcirco eidem Ecclesie hæc omnia cum omnibus attinentibus generaliter ac specialiter concedimus; Reconfirmamusque tibi fratri ac coepiscopo nostro tuisque successoribus ad perpetuam sanctæ Trevirensis Ecclesie donationem atque ditionem per hanc nostræ apostolicæ præceptionis seriem a præsentis decima indictione et usque ad finem sæculi vallituram. Contra quam si quis hominum quolibet modo agere præsumperit, ac quod juste ac canonice a nobis decretum est in aliquo infringere attentaverit, sciat se ex Dei omnipotentis ac prædicti beatissimi apostolorum principis omniumque sanctorum, ac deinde nostræ auctoritate damnandum ac anathematizandum ac cum omnibus impiis æterno supplicio deputandum. Qui vero hoc ipsius nostri privilegium observare, custodire, adimplere fideliter studuerit, benedictionis gratiam et misericordie plenitudinem in cælestibus castris inter electorum numerum efficaciter a Domino Deo consequi mereatur.

Scriptum per manum Gregorii notarii ac scrinarii sanctæ Romanæ Ecclesie in mense aprili indictione præscripta die xxv.

Datum vii Kal. Maii, per manum Arebonis diaconi vice Annonis sanctæ Romanæ et apostolicæ sedis archicancellarii, sanctæ Coloniensis Ecclesie archiepiscopi, anno iii domni Victoris II papæ, indictione x mense Aprili, die vicesimo quinto.

XVI.

Victoris papæ II litteræ, quibus Ecclesie Silve Candidæ privilegia Humberti episcopi gratia amplificat.

(Anno 1057.)

[MANSI XIX, 835.]

Victor episcopus, servus servorum Dei, dilecto fratri et coepiscopo HUMBERTO, et per eum Ecclesie sanctarum virginum et martyrum Rufinæ et Secundæ, quæ nominatur Silva Candida, in perpetuum.

Officii nostri esse dignoscitur, ut ex apice summæ apostolicæ sedis, cui Deo auctore præsidemus, universitati Ecclesiarum tanquam nostris reliquis membris consulamus. In qua utique, si pia et necessaria sollicitudine debemus operam nostram etiam longinquis, et non quærentibus ultro porrigere; multo magis propinquis sequela, merito eam debemus exigentibus prorogare; quia dum tempus habemus, ad omnes debemus bonum operari, maxime autem ad domesticos fidei (*Galat. vi, 10*), juxta magisterium divi apostoli Pauli. Ut enim ipse attestatur, qui suorum et maxime domesticorum curam non habet, fidem negavit, et est infideli deterior (*I Tim. v, 8*). Ad instar siquidem visibilis ignis, invisibilis charitas paucis [*f. spatia*] viciniore sibi corripit, et inde gradatim ad longinquiora se extendit. Quapropter secundum suggestionem tuam, noster reverendissime confrater et coepiscopus Humberte, * ad aliquam temporalem memoriæ decessori nostro domino Leoni, et jugiter in sancta Romana et apostolica sede, etiam supra vires tuas et facultates hactenus exhibuisti, per hujus nostri privilegii sanctionem decernentes concedimus, et confirmamus tibi et per te atque propter te in perpetuum, reverendæ ecclesie sanctarum virginum et martyrum, Rufinæ ac Secundæ, quæ nominatur Silva Candida, in fundo qui vocatur Boscus, quidquid auri, argenti, pallii, seu cereæ, vel quarumcunque rerum omnino jactatum vel positum fuerit, vel oblatum in toto altari majori sancti Petri, sive in ejus venerabili confessione, aut certe sibi suisque successoribus oblatum ab inchoatione matutini quintæ serię in Cœna Domini usque dum completorium peractum fuerit veluti in Sabbato sancto ab hora tertia per totam ipsam diem, deinceps usque post expletam in crastinum missam, qualescunque vel quantascunque oblationes præfati altaris et confessionis ejus, per privilegia venerabilis Sergii et multorum antecessorum nostrorum, jam dicta ecclesia sanctarum Rufinæ ac Secundæ promeruit, retinuit, retinet, etiam retineat ad perpetuam animæ nostræ mercedem, nominisque nostri et servitii sui in sancta Romana Ecclesia memoriam illarum oblationum, quas eidem sacrosanctæ ecclesie per hoc nostrum privilegium adjuvando concedimus, et confirmamus, sicut superius dictum est: scilicet ab inchoatione matutini quintæ serię in Cœna Domini, usque post completorium, salva sibi per omnia, et hoc nostro privilegio

eiſem in perpetuum reſervata, et confirmata con-
 ceſſione et confirmatione omnium oblationum quas
 per privilegia antecſſorum noſtrorum hactenus
 accipere et ſibi habere conſervetur: videlicet in
 die Palmarum, in Cœna Domini et in Paſaſeve, in
 Sabbato ſancto et die Dominica. Neque enim iſtud
 noſtrum ita adijcimus, ut illud antecſſorum noſtro-
 rum donum in aliquo minuamus. In qua utique con-
 ceſſione et confirmatione nil novitatis arbitramur
 egiſſe: ſcilicet exemplo reverendiſſimorum præde-
 ceſſorum noſtrorum, et copia ſanctæ Romanæ
 Eccleſiæ, inopiam lateralis et maxime domeſticæ
 filiæ, laudabili liberalitate ſecundum apoſtolicam
 inſtitutionem ſupplere. Venerabilis apoſtolicæ ſedis
 cenſura ſub divini conſteſtatione iudicii, et anathe-
 matis interpoſitione ſtatuentes interdiciamus ut nul-
 lus unquam ſucceſſorum noſtrorum pontificum,
 vel quilibet publicarum actionum administrator, ſeu
 alia quælibet et quantumlibet magna parvaque per-
 ſona, audeat vel præſumat, contra hujus noſtræ
 donationis privilegium cogere aut aliter quidquam
 alienare, auferre aut minuere; ſed potius firmum et
 ſtabile in perpetuum, ſicut conceſſum et confir-
 matum eſt, permaneat. Si quis autem, quod non
 optamus, temerario auſu hoc noſtrum apoſtolicæ
 ſedis ſtatutum, in quoquam infringere præſum-
 perit et coadjutor illius in aliquo exſtiterit, aucto-
 ritate ſanctæ et individue Trinitatis et apoſtolo-
 rum principis Petri, cujus, licet indigni, dignatione
 divina vice fungimur, vinculo anathematis ſit man-
 cipatus, et a regno Dei ſegregatus, et diabolo, et
 angelis ejus, niſi forte reſipiscens ſatisfaciat, in-
 diſſolubiliter aggregetur. Qui vero pio reſpectu
 obſervator et deſenſor hujus conſeſſionis et confir-
 mationis exſtiterit, poteſtate beati Petri apoſtolo-
 rum principis et precibus ſanctarum virginum ac
 Chriſti martyrum, Rufinæ et Secundæ, cœleſtis
 regni introitum, et gratiam atque gloriam a juſto
 iudice Domino Deo noſtro, vitamque æternam per-
 cipere mereatur in ſæcula ſæculorum. Amen.

Scriptum per manus Gregorii notarii et ſcriniarii
 S. Romanæ Eccleſiæ in mense Maii, indict. x. Bene
 valete.

Datum octavo Idus Maii, per manus Aribonis
 diaconi, anno 3 domini papæ Victoris II, indict. x.
 Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum li-
 ceat, etc. Si quæ igitur in futurum, etc. Cunctis au-
 tem, etc.

XVII.

Pro monaſterio Sancti Bertini, Victoris II privilegium.

(Anno 1057.)

[GUÉRARD, *Collection des cartulaires, abbaye de Saint-Bertin*, tom. III, pag. 480.]

VICTOR episcopus, servus servorum Dei, dilecto
 filio BOVONI, religioso abbati, cunctisque successo-
 ribus ejus, in Sithiensi cœnobio regulariter promo-
 vendis, in perpetuum.

Convenit apostolico moderamini quatenus, sicut
 dignitate ac auctoritate Petri, principis apostolorum,

A singulari privilegio omnibus præeminemus, ita
 universarum ecclesiarum Dei sollicitudinem habea-
 mus, ac singulis quibusque fidelibus atque piis locis
 opportuna suffragia conferamus. Quapropter, incli-
 nati precibus tuis, clarissime ac religiose abba,
 Bovo, per hanc nostræ auctoritatis censuram con-
 firmamus ac corroboramus, tibi tuisque successoribus,
 regulariter promovendis, Sithiense cœnobium
 in perpetuum, quod in episcopo Taruannensi est
 constitutum in honore sancti Petri, ac omnium
 apostolorum, ubi etiam præclarus Christi confessor
 Bertinus, ipsius loci primus fundator ac abbas, cum
 Folquino ac Sylvino, beatis confessoribus, corpore
 quiescit.

Pariter quoque confirmamus tibi tuisque succes-
 soribus, sicut dictum est, in perpetuum, cuncta
 eidem cœnobio juste pertinentia, tam ea quæ hactenus
 devotione fidelium Christi illic collata sunt
 quam quæ deinceps juste conferenda sunt, in arvis,
 campis, pratis, pascuis, silvis, aquis aquarumve de-
 cursibus, molendinis, piscariis, villis, ecclesiis, com-
 mitatibus, familiis, vineis, pomeriis, cunctisque
 suis mobilibus vel immobilibus, cultis vel incultis,
 ut quidquid inde, secundum Dei timorem, ad ipsius
 cœnobii utilitatem regulariter disposuistis agere,
 liberam in omnibus habeatis faciendi potestatem,
 per omnia vobis salva et hoc privilegio nostro per-
 petualiter confirmata immunitate illa seu libertate,
 quam beatus Audomarus, Taruannensis præsul, in
 præfato beato Bertino eidem cœnobio proprio scripto
 indulsit atque confirmavit, qua hactenus secundum
 beati Gregorii papæ luminoso abbati concessa,
 obeunte abbate monasterii ipsius, nullus episcoporum
 in describendis prævidendisque ac quæsitis
 quærendisque rebus ecclesiæ hujus, aliqua se occa-
 sione, permisceat; abbatem vero eidem monasterio
 non alium, sed quem dignum moribus atque aptum
 disciplinæ monasticæ communi consensu, congregatio
 tota vel, quamvis parva, pars congregationis
 saniori consilio, secundum timorem Dei proposierit,
 ordinet. Stationes autem illic publicas per episcopum
 fieri omnino prohibemus, ne in servorum Dei recessibus,
 popularibus occasio præbeatur ulla conventibus,
 ac simpliciores ex hoc animas plerumque, quod absit!
 in scandalum trahat. Frequentior quoque muliebris
 introitus, nisi forte, secundum dictum Nicolai papæ,
 ab abbate monasterii vel fratribus, necessitatis causa
 vel dilectionis gratia, vocatus advenerit, ne impor-
 tunitate sui ministrorumque suorum inquietudine,
 fratres vel abbas sustineant ullam molestiam, et
 sic ei cuncta læsionis funditus ablata potestate,
 nullatenus aliquando in vestro versetur gravamine.

Unde, apostolicæ sedis censura, sub divina con-
 testatione iudicii, anathematis impositione stauentes,
 interdiciamus ut nullus unquam episcoporum,
 seu cujuslibet ordinis clericorum, vel quilibet pub-
 licarum actionum administrator, seu alia quælibet,
 aut quantumlibet magna parvaque persona, audeat
 vel præsumat contra hoc nostrum privilegium agere,

aut inde quidquam alienare, auferre, aut minuire A vel transgredi; sed potius firmum ac stabile in perpetuum, sicut a nobis concessum et confirmatum est, permaneat; liceatque abbati vel fratribus monasterii ipsius apostolicam sedem appellare contra quorumlibet hominum injuriam, si per episcopum Tarnanensem aut archiepiscopum Remensem satisfacere prædicto monasterio ejusdemque rectoribus contempserint. Si quis autem, quod non optamus, temerario ausu, contra hoc nostrum apostolicæ sedis statutum in quoquam temerare, vel infringere præsumserit, et contradictor illius exstiterit in aliquo, auctoritate sanctæ et individvæ Trinitatis et apostolorum principis Petri, cujus, licet indigni dignatione, tamen vicibus fungimur, vinculo anathematis mancipatus, a regno Dei segregatus, diabolo et angelis ejus, nisi respiciens satisfaciat, indissolubiliter aggregetur. Qui vero pio respectu observaverit, ac defensor hujus confirmationis et concessionis exstiterit, potestate beati Petri, apostolorum principis ac sanctorum confessoris Audomari atque Bertini, cælestis regni introitum et gratiam atque gloriam, a justo iudice Domino, Deo nostro, vitamque æternam percipere mereatur, in sæcula sæculorum. Amen.

Scriptum per manus Gregorii notarii anno Dominicæ nativitatis millesimo quinquagesimo septimo.

Ego Humbertus, dictus episcopus sanctæ ecclesie Silvæ Candidæ, interfui et propria manu C subscripsi.

Ego Benedictus, sanctæ Bellitrensis ecclesie dictus episcopus, cognovi, et propria manu subscripsi.

Ego Bonifacius, sanctæ Albanensis ecclesie dictus episcopus, cognovi, et propria manu subscripsi.

Ego Petrus, archidiaconus sanctæ Romanæ Ecclesie, cognovi et propria manu subscripsi.

Ego Hildebrandus, sanctæ Romanæ Ecclesie archidiaconus, cognovi, et propria manu subscripsi.

Ego Fredericus, diaconus subscripsi.

Datum tertio Idus Maii, per manus Aribonis, diaconi, anno tertio pontificatus domini papæ Victoris, mense Maio, indictione decima, die tertio decimo.

XVIII.

Victoris II bulla pro monasterio Casinensi.

(Anno 1055-57.)

[MABILL., *Annal. ord. S. Bened.*, IV, 744.]

VICTOR episcopus, servus servorum Dei, FRIDERICO dilecto filio abbati venerabilis cœnobii almi Patris Benedicti, quod nuncupatur Mons-Casinus, cunctisque successoribus ejus illic canonice ad regimen promovendis in perpetuum.

Pastoralis sollicitudinis nostræ bonum si debet prospicere et proficere omnibus etiam extraneis et longinquis, multo magis domesticis et propinquis. Ipsis quippe secundo gradu post Deum admovenda est visibilis charitas, ut per eos velut quædam visibilis flamma gradatim ad remotiores quosque discurs-

rat. Pius ergo locis et divina religione venerabilibus debitæ consolationis et defensionis porrecturi manus, illum cæteris præferendum non ambigimus, quem monasticæ normæ constat esse principale gymnasium, et sanctæ Romanæ et apostolicæ sedi contiguum, quem cives Romani, patres videlicet eximii Benedictus, Maurus et Placidus cum nonnullis aliis fundarunt, quemque a gentibus destructum Romani pontifices nihilominus sua auctoritate restruxerunt, et privilegiis apostolicæ sedis merito cæteris cœnobiis prætulerunt, atque contra quorumlibet suspectas injurias efficaciter munierunt: quorum nos sacræ auctoritati sicut tempore et loco succedimus, sic eorum exemplo, ut oportet, innitimur, et per hujus nostræ decretalis paginæ tenorem tibi, dilectissime filii et abba Friderice, electionem ad regimen cœnobii præfati saniori consilio omnium fratrum in præsentia responsalis nostri a Petro monacho aliquorum pravorum conspiratione electo in te translata collaudantes confirmamus. Unde et secundum privilegia eorumdem antecessorum nostrorum, atque consuetudinem tibi, quem abbatem sacravimus, monasterium almi Patris Benedicti situm Monte Casinacastri, cunctamque ipsius monasterii abbatiam, integre cum cellis suis, castellis, prædiis, et omnia sua pertinentia concedimus, et nostra auctoritate decernimus tam in finibus Beneventanorum, Apulorum et Calabrorum, quam etiam in finibus Marsorum et in Marchiis, sive ubicunque longe et prope hactenus jure tibi pertinet, aliquid sive quidquid deinceps tuis juste acquisierit. Ad hæc justitiam, vel quodlibet debitum, quod officiales nostri sacri palatii exigunt a navibus ad Romanum portum applicantibus, vestri cœnobii navi peculiari gratanter relaxamus; et quotiescunque Romam ad servitium sanctæ Romanæ Ecclesie veneritis, in sancta Hierusalem palatii Susurriani hospitium habeatis; et defuncto abbate, ibidem vestra vel vestrorum successorum electione abbas constituatur a Romano pontifice consecrandus. Conservato vobis vestrisque successoribus privilegio, tam quod ex navi vestra, quam quod ex ipsa destructa ecclesia, ut vel sic restrueretur, proximus decessor noster sanctus Leo firmavit abbati Richerio. Usus quoque sandaliorum D et dalmaticæ, quamvis jure cardinalatus tui ab apostolica sede perceperis, a nobis tamen tibi, et loco deinceps et principalibus tantum festis concedimus ad honorificentiam tam venerabilis cœnobii, et ob dilectionem tui, secundum quod præfatus decessor noster tuo præfato concessit. Præterea corroboramus tibi tuisque successoribus in omni conventu episcoporum et principum superiorem omnibus abbatibus sedem, et in conciliis et judiciis priorem sui ordinis hominibus sententiam pro reverentia tanti loci, qui primum et summum monasticæ legislatores vivum et mortuum retinere promeruit, quique ipsius legislationem scripto, verbo et exemplo cœnobiale propositum appetentibus in toto mundo sole clarius evibravit. Defuncto autem abbate,

ex sese ipsa congregatio secundum sancti consilium A sapientum et seniorum fratrum sibi abbatem eligat, et apostolicæ sedis pontifici firmandum et consecrandum exhibeat : nec aliter ibi abbas constituatur aut aliunde illic intromittatur, nisi forte ex se aliquem tanto regimini idoneum non habuerint, et ob id seniori consilio extraneum sibi elegerint. Porro præter summum apostolicæ sedis præsulem, cujusbet Ecclesiæ episcopum, vel sacerdotem, in præfato monasterio, vel in cellis ipsius, ditionem quamlibet sibi præsumere hac nostra interdiximus auctoritate, ita ut, nisi ab abbate fuerit iuventus, nec missarum solemniam inibi audeat celebrare; sed remota et propulsata qualibet oppressione ecclesiasticarum, vel sæcularium personarum, sicut hactenus mansit, a præsentis decima indictione, hoc nostro privilegio in perpetuum quietum, et liberum ad servitium, et gloriam Dei maneat sub defensione et jure sanctæ Romanæ et apostolicæ sedis, cum suis omnibus, ex quibus summam et generaliter omnibus hæc nominationem, et specialiter tantum istic digessimus : Cella Albaneta, Giconia; cella sancti Gregorii in Aquino, S. Nazarii, S. Benedicti in Clia, S. Benedicti in Insula, S. Silvestri, S. Urbani, S. Pauli, S. Angeli in Valle Lucis, S. Michaelis, sanctæ Mariæ in terris Albis, sanctæ Lucie apud Fractas, S. Angeli in Camucio, S. Stephani in Terracina, S. Scholasticæ in Caieta, sanctæ Mariæ in Berula, S. Nicolaï in Pica, S. Mauricii in Limata, S. Petri in Esculeto, S. Benedicti in Sessa, S. Benedicti in Teano cum suis cellis, S. Benedicti in Capua, cum cellis, et terris circum circa; simul et in Apulia, S. Benedicti in Martia, S. Liberatoris in Teti cum cellis suis sexaginta, et terris cultis, et incultis, et omnibus suis; sanctæ Scholasticæ in Pinna, sanctæ Mariæ in Murana, S. Martini in Salinis, S. Nicolai in Esculeto, cella sanctæ Justæ, S. Benedicti in Trunto, S. Benedicti in Trinio, sanctæ Mariæ ad Casales-planos, S. Eustatii, quam dedit Alferius Pantasiæ, S. Benedicti in Alarino, S. Benedicti in Pectinari; item sanctæ Mariæ ad Casales-planos, S. Trinitatis in Termulis, S. Benedicti in Asculo, S. Focatis in Alesino, cum faucibus et piscaria; S. Eustasii in Arcu, S. Angeli in Barreio cum cellis et castellis, et terris multis; sanctæ Mariæ in Barretano, S. Georgii in Luca præpe Posterulam Virivualam, quam sancto Benedicto contulerunt Henricus, et Rolandus fratres sanctæ conversationis habitum quærentes, ex qua etiam pro novitate facti privilegium tuo rogatu fecimus; Sancti Valentini in Comino, S. Salvatoris inibi, S. Benedicti in Venafrò; ibidem sanctæ Mariæ, item S. Nazarii, cortem S. Felicis, S. Benedicti in Cesamo, S. Bartholomæi in Miniano. Castella autem hæc; inprimis ad pedem montis S. Salvatoris, quod est S. Germani, S. Petri, Pignatari, Plumbarola, S. Stephani, S. Georgii, S. Apollinaris, Vallis-frigida, S. Andrea, Bantra Comitatis,

(4) Sub Victore papa II Romanum quoddam concilium ex litteris Stephani papæ IX erutum Labbeus

Bantra Monacisca, Junctura, S. Angeli, Turadum, S. Victoris, S. Petri in Clia, Cervara, Vallis-Rotunda, S. Eliæ, Saraciniscum, Conca, Capriata, Francilone, S. Joannis, S. Benedicti minoris. S. Joannis in Capua. Quorum aliqua olim fidee monasteria, sed a Sarracenis destructa, postmodum ad tuitionem patriæ necessario facta castella : insuper Lastinianum et alia tria castella, Mons Albrici, Muccla, S. Quirici cum portu decem navium, quæ duo Transmundus comes filius Actonis beato Benedicto in Monte Casino legali donatione, et chartarum munimentis contulit; tertium autem Castellum Frisa, quod præfati Transmundi uxor pro anima sua simili, ut sua maritus, modo contradidit, quod etiam post mortem uxoris præfatus comes non timuit invadere, sed Laterani in cappella sancti Laurentii, præsentis Humberto Silvæ candidæ episcopo, et quoque filio nostro Friderico nondum ad regimen electo, admonitus a nobis in ipsa confessione reatum suorum Dominica quarta post Pascha sponte refutavit. Igitur his, et omnibus quæ præfato cœnobio juste pertinent nunc, et quæ in futuro juste pertinebunt, sub tutela et Romana libertate hoc privilegio perpetualiter ad temporalem servorum Dei, præsentium scilicet atque futurorum quietem, statutis atque confirmatis apostolica censura, sub interpositione districti anathematis et divini contestatione iudicii interminamus omnibus tam præsentibus quam futuris, ne ullus hominum cujuscunque ordinis, dignitatis, conditionis vel cujuscunque officii, seu quælibet, vel quantumlibet magna aut parva persona, quibuscunque rebus vel personis præfato monasterio justè pertinentibus, aliquam violentiam inferat aut calumniosus existat, vel incumbat. Si quis vero, quod non optamus, hujus nostri privilegii decretalem paginam temerario ausu in aliquo infringere tentaverit, æternæ maledictionis vinculis innodatum se noverit, et perpetua supplicia luiturum cum diabolo et angelis ejus, nisi forte prius respiciens satisfecerit; at qui pietatis intuitu devotus observator exstiterit, ipsius interventu almi Patris Benedicti, perfectorumque sequaciam, sociorumque ejus sempiternæ benedictionis particeps, et paradisi beatus possessor efficiatur. Amen.

† Humbertus dictus cardinalis episcopus sanctæ Ecclesiæ Silvæ Gandidæ cognitum relegit, et subscripsit.

† Heldibrandus cardinalis subdiaconus sanctæ Romanæ Ecclesiæ dando consensit, et subscripsit.

XIX

Privilegium Victoris II, Winimanno archiepiscopo Ebrudunensi concessum (4).

(Anno 1057.)

[MANSI XIX, 858.]

Victor episcopus, servus servorum Dei, dilecto confratri et episcopo WINIMANNO, et per eum sanctæ commemorat, sed vix quidquam aliud tangit præter nomen et indicium conjuncti episcopatus Marsorum,

Ebredunensi Ecclesiæ et successoribus ipsius canonicè promovendis in perpetuum.

Sanctæ Romanæ et apostolicæ sedis apicem ideo super gentes et super regna in principe apostolorum suorum, Petro, constituit universitatis Dominus, ut evellat, et destruat, et plantet, et ædificet (*Jer. 1, 10*) in nomine ipsius. Siquidem donec sancta ejus Ecclesia, in toto terrarum orbe diffusa, temporalitatis mutabilitati subiacebit, variis et continuis defectuum et profectuum suorum vicissitudinibus, velut luna suis menstruis, alternabitur, ut sine intermissione deprehendatur in ea quod industrius hortulanus debeat evellere, vel plantare, et quod sapiens architectus (*I Cor. III, 10*) destruere vel ædificare. Unde nos, nullo nostro merito, sed solo divinitatis nutu in sanctæ et universalis Ecclesiæ specula præcelentes, et varios ejus successus prospectantes, inter alia ipsius discrimina animadvertimus, Ebredunensem Ecclesiam, primo quidem incursione, et pervasione Sarracenorum, secundo autem receptione et possessione transfugarum et indisciplinatorum; deinde longa oppressione pastorum suorum imo mercenariorum, et, quod pejus est, Simoniaca hæresi, et mutua occisione debacchantium prostratam miserabiliter et corruptam, quondam religione et opibus mirabiliter evectam, et integram, cujus omnimodæ desolationi et defectioni præcordialiter compatientes, te, charissime confrater et coepiscopo Winimanne, præfatæ Ecclesiæ archiepiscopum et rectorem pro vitæ merito et sapientiæ doctrina ordinavimus et consecravimus secundum electionem cleri et populi, ad petitionem quoque religiosorum principum et ad suggestionem venerabilium primatum circumjacentium provinciarum. Quorum unanimis sententia exstitit, ut si Ebredunensi Ecclesiæ recuperatio aliqua quæreretur, ab illa matre, scilicet Ecclesia Romana, quæ prius illo B. Marcellinum prædicatorem et pontificem direxerat, prædicator et pontifex reposceretur.

Itaque, secundum quod tua devotio postulavit, sibi privilegium nostræ apostolicæ auctoritatis ad corroborationem sui archiepiscopatus, in rudi et indisciplinatâ ecclesia, vix nomen ipsum nudum pene retinente et parietinas suas jam demonstrante, in-

quam prædecessores sui olim sciderant in duo. Nescio an mihi faustioribus avibus occurrerit bulla Victoris II, qua Winimanno archiepiscopo Ebredunensi, quem in sua provincia electum Victor pontifex consecravit, jura omnia episcopatus sui expedita bulla confirmavit. Porro bullam hanc datam judico in Romano hoc concilio anni 1057. Cujus rei indicio mihi sunt nomina plurimum Italarum episcoporum, quæ pontificis illius litteris subjuncta ex chartario Ebredunensi proferunt Gallicæ Christianæ auctores novissime tom. III, pag. 178, append. Annus documento huic subjectus cum ascripta indictione concilio congruunt. Mensis discrepat; nam hic est Julius mensis; concilium vero Aprilis mense convenit. Facile tamen oppositio conciliatur; nam documentum illud Gallicæ Christianæ pontificiæ bullæ eadem scripturæ serie jungit decretum cleri Ebredunensis, quo episcopum suum jam consecratum a

clinati precibus tuis præsentis anni decima indictione hac nostra decretali pagina concedimus et confirmamus tibi Ebredunensem diocesim in integro, et ad archiepiscopalem sedem basilicam Domine nostræ, Dei genitricis, semperque virginis Mariæ apostolicam, cum omni sua antiqua et justa pertinentia, in baptismalibus ecclesiis, capellis, monasteriis, cœmeteriis, possessionibus, villis, castellis, pascuis, agris, vineis, silvis, aquis, aquarumve decursibus, piscariis, domibus, mancipiis, colonis, peculiis, et cum omnibus omnino rebus, mobilibus, et immobilibus, vel se moventibus, sibi juste pertinentibus, tam eas quas modo quiete et legaliter possidet, quam illas quas deinceps collatione fidelium, seu redditione vel emptione, aut qualibet ratione acquirere poterit. Confirmamus quoque tibi omnium ecclesiarum totius tuæ diocesis decimas, primitias, oblationes, tam vivorum quam defunctorum, judicia clericorum, et cuncta ecclesiastica officia, ut ex dispositione tua secundum canonicam sanctionem pendeant. Pariter quoque suffraganeorum tuorum consecrationem, debitam subjectionem, et reverentiam seu obedientiam, nec non ad concilium agendum convocationem et auctoritatem, secundum omne jus quod metropolitanis suis suffraganci canonice debent, salva in omnibus sanctæ Romanæ et apostolicæ sedis, ut dignum est, auctoritate. Præterea hujusmodi nostri privilegii tenore concedimus et confirmamus tibi usum sacri pallii secundum antiquam consuetudinem prædecessorum tuorum, qua consueverunt eo uti in subscriptis solemnitatibus juxta privilegia nostrorum antecessorum illis indulta antiquitus, scilicet in die sancto Paschæ, in die ascensionis Domini, in die sancto Pentecostes, in Nativitate Domini nostri Jesu Christi, in Epiphania Domini, in Cœna Domini, in Assumptione beatæ Mariæ semper virginis, in Natalitiis omnium apostolorum, in festo Omnium Sanctorum, in festivitate S. Marcellini præfatæ civitatis Ebredunensis archiepiscopi, in Dedicatione principalis basilicæ B. Mariæ semper virginis, in consecratione episcoporum, in ordinatione presbyterorum et diaconorum, Sabbatis jejuniorum et quatuor temporum, et in consecrationibus novarum et principalium basilicarum.

D Victore papa, et impetratam ab eo pontificiam bullam agnoscit et excipit. Huic decreto, non vero bullæ convenit data illa temporis *Nonas Julii, anno tertio pontificatus domini papæ Victoris II, indictione x.* Tum succedunt nomina Italarum episcoporum qui interfuerunt, et corroboraverunt hæc scripta, nempe bullam; neque enim verosimile est Italos hosce episcopos decretum illud Ebredunensium, quo Winimannum consecratum jam a pontifice excipiunt, auctoritate sua confirmasse. Ita ergo rem totam concipio. Electus a clero Ebredunensi Winimannus Romam petiit, ibique a pontifice consecratus concilio interfuit, atque in eo bullam impetravit a pontifice, quam concilii Patres subscriptione sua roborarunt; statimque ad suos restitutus litteras illas cum cæteris consecrationis suæ documentis clero exhibuit, a quo novo decreto hæc omnia admissa sunt.

Quin etiam ad supplementum beneficentiae apostolicæ atque archiepiscopo insigne, crucis Dominicæ vexillum, ubicunque jus in parochia tua, et in parochiis suffraganeorum tuorum, concedimus et sancimus, apostolicæ auctoritatis privilegio, bajulari ante te. Porro pallio sacro ita te uti volumus ut diligenter atque vigilanter perpendas quod tuæ fraternitati immineat agendum; usus illius scilicet inter alia, ut carnem tuam crucifigendo cum vitis et concupiscentiis (*Gal. v, 24*), stigmata Jesu Christi cum Paulo apostolo in corpore tuo portes (*Gal. vi, 17*), et semper mortificationem illius in pectore et scapulis circumferas (*II Cor. iv, 10*); non ad aliquod ostentationis tuæ et singularis excellentiæ indicium, sed ad demonstrandum causam commemorationis et imitationis ovis tibi commissis Salvatoris nostri venerabile signum, qui ineffabili pietate ovem centesimam in humeris suis reportavit. Demum igitur omnibus suprascriptis, apostolicæ sedis auctoritate, per hoc nostrum privilegium tuæ dilectioni concessis, et confirmatis, eadem apostolica auctoritate interdicens ne temere obvies, aut contradicat aliquis. Si quis autem, quod non optamus, nefario ausu præsumperit huic nostro decreto in aliquo contraire vel refragari, sive sit ecclesiasticus, clericus aut laicus, servus, aut liber, magna vel parva persona, sciat se anathematis vinculo innodatum, et cum diabolo ejusque atrocissimis ministris, atque cum Juda traditore, nisi forte prius resipuerit, æternæ gehennæ supplicii deputandum. At vero quisquis pio intuitu observator in omnibus extiterit hujus nostri apostolici constituti, benedictionis gratiam a misericordissimo Domino nostro multipliciter consequatur, et vitæ æternæ possessor efficiatur. Amen.

Civitas Ebredunensium metropolis.

Civitas Dignensium.

Civitas Solingensium [*al.*, Solinensium].

Civitas Rigomagensium.

Civitas Samasiensium vel Saniciecium.

Civitas Glannatina.

Civitas Semelenentium, id est Nicentium.

Civitas Veciencium [*al.*, Vensionium].

Civitas Antipolis, id est Grassensis.

Antiqua auctoritate sanctorum prædecessorum nostrorum, clerus et populus Ebredunensis eligimus, laudamus et corroboramus Winimannum archiepiscopum in sede archiepiscopali Ebredunensi, præcipiente summo pontifice et universali papa Victore, confirmante Willelmo, Bertrando et Gaufrido, seu Pontio Diensi comite, ita ut præsideat et regat omnes ecclesias supradictæ civitatis, sicut scriptum est in privilegio, quod dominus papa Victor illius creator auctoritate Romana sibi contulit, cum decimis, et primitiis, sicut expedit archiepiscopo tenere et disponere. Si quis autem hoc decretum infra, erit, nisi ad satisfactionem venerit, sciat se damnatum et anathematizatum. Fiat, fiat. Amen. Datum... Nonas Julii per manus Araboli diaconi, anno tertio pontificatus domini papæ Victoris secundi, indictione decima. Fridericus cardinalis Sancti Chrysogoni. Ludovicus Nucerinus episcopus. Ermannus Joannes Senensis episcopus. Gregorius Guido Egebinensis episcopus; cum quibus Pistoriensis episcopus, omnes hi interfuerunt et Humbertus dictus cardinalis episcopus sanctæ Ecclesiæ Silvæ Candidæ. Arnoldus Aretinus episcopus. Giraldus Florentinus episcopus. Castellensis episcopus. Litgrinus Popiliensis episcopus. Vercellensis episcopus. Cimibertus Taurinensis episcopus. Velitrensis episcopus, Fesulanus episcopus, Pisanus episcopus, corroboraverunt hæc supra scripta. Deo gratias. Amen.

XX.

Epistola S. Petri Damiani S. F. R. cardinalis ad Victorem II papam.

(Vide in B. Petro DAMIANO, ad an. 1702. Opp. tom. I, epist. 5.)

CIRCA ANNUM DOMINI MLVII.

BERENGARIUS

VICECOMES NARBONENSIS.

QUERIMONIA BERENGARII

Adversus Guifredum archiepiscopum Narbonensem, proposita in concilio apud Tolosam habito sub Raimbaldo Arelatensi, et Pontio Aquensi, archiepiscopis, Victoris secundi papæ legatis, anno Christi 1056 (1).

(Apud MANSI Concil. tom. XIX, col. 850, ex Baluz.; Conc. Narbon.)

Sanctæ huic conglomerationi vicariorum Dei, legatis scilicet summi pontificis Romani, vicem obtinentis beati Petri apostolorum principis, ejusque vice fungentibus, archiepiscopis videlicet et epi-

(1) De tempore quo querimonia isthæc proposita est, video non unam esse omnium sententiam; nam aliqui putant actum id esse anno 1056. et quidem

in concilio apud Narbonem habito, decepti, opinor, auctoritate quorundam actorum illius anni, quorum mentio exstat apud Catellum in pag. 582 et 781, ea-